

K R Ö N I K A

BERG 2008

Bergs krönika 2008

Årgång 65

Vägar hade vi tänkt ha som röd tråd i årets upplaga av Bergs krönika. Och ett litet vägtema blev det, men knappast fullständigt. Det var så mycket annat material som pockade på att vi får återkomma med mer om hur människor mötts i Berg genom åren vid ett annat tillfälle. Vi har dock redan i detta nummer fått en inblick i vägnätet ur både det historiska perspektivet i Sune Anderssons och Bengt Jonassons redogörelser och det personliga i Eric Lillienbergs berättelser.

Hur ser en äkta smålandsgärdesgård ut? Ja, det finns nog lika många varianter som det finns smålänningar. I årets krönika får vi veta hur Gustaf i Bjursjö byggde gärdesgård.

Det har varit jubileumsår på sina håll. Bergs scoutkår har fyllt 60 och sockenrådet mer anspråkslösa 20 år. Dessutom har församlingen fått en ny flygel på plats – invigd av självaste Staffan Scheja – och en nybildad stiftelse har delat ut sina första stipendier till ungdomar från bygden som vill utbilda sig. Allt det här skildras förstås på de kommande sidorna.

Till sist vill vi framföra ett stort tack till alla som på olika sätt bidragit till denna skrift. Utan er hjälp med texter, bilder och faktauppgifter hade det inte blivit någon 65:e krönika.

Berg i mars 2009

Redaktionskommittén

Kerstin Haggren

Sune Andersson

Jerker Haglund

Omslagsbild: Staffan Scheja inviger flygeln i Bergs kyrka under Bergveckan.

Sista sidan: 1. Björn Franzén som granbarkborre i Bjursjö, från Bergrevyn.

2. Marianna Agetorp vid vernissagen för utställningen "Tusen ord i Småland" på Lilla Björka. 3. Renoverad smedja i Lövhult. 4. Ekonomi och nostalgi i förening. Betande nötkreatur från Hult.

Bengt Ivar Peterson höll i en välbesökt kyrkogårdsvandring.

Verksamhetsberättelse 2008

Bergs hembygdsförenings styrelse sammanfattar verksamheten under 2008.

Styrelsen har under året bestått av följande ledamöter:

Inga-Gun Andersson, ordförande

Bengt Göransson, vice ordförande

Lena Johansson, kassör, med AHAB promotion som stöd

Torsten Persson, sekreterare

Märta Schlecker, ledamot

Erik Andersson, ledamot

Sara Karlsson, ledamot

Suppleanter: Lars Nyvall och Iréne Eng.

Revisorer: Lars-Erik Persson och Filip Karlsson med Ewert Ericson som suppleant.

Redaktionskommitté, Bergs krönika: Kerstin Haggren (smk), Sune Andersson och Jerker Haglund.

Arkivarie: Märta Schlecker och Torsten Persson.

Stugvärdar: Eva Karlsson och Barbro Ahl, med Märta Schlecker som stöd.

Erik Viréhn välkomnade våren med sin trumpet. Körsångarna Gunvor Andersson, Lena Johansson och Inga-Gun Andersson verkar imponerade.

Gårds- och inventariekommitté: Erik Andersson (smk), Bengt Bengtsson, Gustav Andersson, Lars-Göran Pehrsson, Lars Nyvall och Monica Järgren.

Roteombud:

Björka/Herrgården	Barbro Ahl
Ernatorp	Kent Eng
Hjulatorp	Kurt Andersson
Holma/Ramsås	Stefan Gustafsson
Sandvik/Matkull	Gun-Britt Pehrsson
Lövhult	Gunnar Larsson
Rösås	Marianne Ståhl
Hult	Gustav Andersson
Lädja	Ingvar Johansson.

Valberedningen: Gunnar Larsson (smk), Ewert Ericson och Karl Johan Krantz.

VERKSAMHET

Årsmötet hölls i bygdegården söndagen den 16 mars 2008. Styrelsen har under verksamhetsåret, utöver konstituerande sammanträde i samband med årsmötet, haft fem sammanträden och ett antal överläggningar, främst för deltagande i Bergveckan.

Valborg

Valborgsmässoafton firades traditionsenligt. Något bål blev det tyvärr inte till följd av stark blåst och torra marker. Karin Petersson Franzén och sonen Björn vårtalade, kyrkokören sjöng, varmkorv serverades och ett ståtligt fyrverkeri avslutade kvällen.

Utställningar

Årets utställningar handlade inomhus om matporslin och en utställning med foton från Björka/Herrgårdens rote. En utställning i loftboden visade ett urval av olika gårdsverktyg från föreningens rikliga samlingar samt hur man konserverade i gamla tider.

Besök i hembygdsgården 2008

Då vi inte har haft söndagsöppet har det främst varit beställda besök av större grupper. I samband med besöken har vi ofta serverat kaffe.

Besöken började med Alvesta Hem och samhälle den 13 maj. 29 personer hade en trevlig eftermiddag med meraftonskaffe.

Den 15 maj besöktes gården av SPF Växjö.

5 juni hade Eva och Torsten Persson bjudit hit Rotaryvänner från USA.

10 juni besökte Vallentuna PRO oss.

Bergs byalag hade sitt årsmöte 12 oktober

Den 19 oktober hade Lisa Ståhl och Ellen Skogström gammeldags femårskalas i hembygdsgården.

En nyhet för i år var en inbjudan till hembygdsgården för i första hand nyinflyttade. "Nyinflyttardagen" ägde rum den 10 augusti. Vi bjöd på kaffe och våfflor, berättade om hembygdsgården och visade runt bland våra föremål. Det blev uppskattat och vi hoppas på nya medlemmar

Något som blivit tradition är besöket av treorna i Lammhults skola. Det var ett glatt, nyfiket gäng som kom. De fick med sig mycket nyttigt för vuxenlivet om de hade tid att lyssna. Det finns ju så många spännande saker att prova eller undersöka. Det krävdes många guider.

Bergveckan

Årets arrangemang hade något för alla åldrar. Under veckan serverade vi ostkaka, våfflor och glass med möjlighet att få en guidad tur i hembygdsgården och/eller få information kring våra utställningar.

Onsdagskvällen var höjdpunkten. Till konserten av Värends spelmannsgille hade en glädjande stor publik infunnit sig. I klädvisningen med

Märta gjorde Jenny Lind (Frida Sopo) ett välsjungande besök och Ida på Åsabackens tjänstecykel blev inledd av en käring i en stilig cape. Gisla-vedsvisan framfördes av några gentlemen från Lädja. Inga-Gun hade som vanligt konstruerat tipsrundor för både juniorer och vuxna. Kvällens arrangemang var mycket uppskattat.

Slåttergillet

Den 18 juli genomfördes traditionsenligt gille med slåtter, räfsning och livligt samtal till gröten och smörgåsarna, som serverades efter vällingklockans sammankallande. Som vanligt lät den eminenta slåtterorkestern sina toner ljuda under kvällen. Trots regn nästan varje dag var denna eftermiddag fin. Den 24 juli slogs också gamla kyrkogården i underbart sommarväder.

Rotevandring

Årets rotevandring den 12 juli blev ett mycket uppskattat da capo av kyrkogårdsvandring med Bengt Ivar Peterson. Vandringen avslutades med ett besök på sommarfiket i bygdegården.

Hänt på gården

Erik Andersson i Hult såg till att vi även i år hade en vackert lysande adventsgran. I slutet av april städade några från gårdskommittén för att få bränsstoff till majbrasan. En del ris hämtades också från gamla kyrkogården.

Snedlutan, en tillbyggnad på ladugården, har fått nytt tjärpapp. Erik i

Bergs vackra hembygdsgård i sommarskrud. Gården har haft många besökare, trots att föreningen valt att inte ha söndagsöppet i år.

Hult och Bengt i Faxagård stod för arbetet. Infarten till parkeringsplatsen har också breddats. Gårdskommittén såg också till att hembygdsgården förbereddes för vinterdvalan.

Kura skymning

Vid årets Kura skymning den 5 oktober visade Erik i Hult att han är en värdig arvtagare att ta hand om presentation av profiler från Berg. Han bjöd bland annat på en inspelning med Aron i Lunden. Brasan sprakade och det medhavda kaffet avnjöts till "Kurt-i-Tors-sång", gamla stenkakor, dikter och minnen.

Krönikan

Årets krönika innehöll bland annat två intressanta personporträtt. Dels av Edvin i Hagtorpet, som många fortfarande minns, dels Kajsa i Knaparns som Inge Ledje plockat fram ur släktforskningen. Dessutom publicerades bilder ur Gösta Eks digra fotoalbum.

Övrigt

I augusti blev vi inviterade till en rundvandring på Bergs kyrkogård för att inventera och diskutera gamla gravstenars bevarande eller destruktion. Inga beslut fattades och vi räknar med att även framledes få framföra våra synpunkter.

En regnig sensommardag var en minibuss fylld av hembygdsföreningens styrelse och sockenrådet ute på en av Sune Andersson och Bengt Jonasson guidad resa för att bese gamla minnesmärken och annan kulturgärning i socknen. Vi hoppas att kunna erbjuda nyinflyttade eller intresserade Bergsbor liknande guidade resor i bygden.

SLUTORD

Ännu ett verksamhetsår är tillända. Vi har en stabil ekonomi och ett gott medlemsantal, cirka 250 inklusive underåriga familjemedlemmar och ständiga medlemmar.

Bergveckan är omtalad och besökt av många utsocknes. Våra problem, som delas med de flesta föreningar är att hitta yngre aktiva. Men tack vare en pålitlig grupp "arbetsmyror" kan vi blicka tillbaka på ännu ett gott år. Styrelsen vill tacka och hoppas på fortsatt god verksamhet i en bra förening.

Inga-Gun Andersson

Bengt Göransson

Torsten Persson

Spåren efter Torparstans småstugor mellan Vrån och Lillanäs är nästan borta. Men historierna lever kvar. Eric Lillienberg i Lillanäs gick genom Torparstan för att komma till skolan på 1930-talet, en drygt timslång promenad genom skogen för en 7-åring. Det här är hans berättelse, med inledning av Kerstin Haggren.

Historien om Torparstan

av Kerstin Haggren

Varje trakt med självaktning har en Storgata. Så också Berg. Vägen med det storstilade namnet förband torpen och småstugorna i Sandviks rote, den så kallade Torparstan. Här bodde, som namnet säger, torpare och annat fattigt folk, framför allt under 1800-talets andra hälft. Idag är spåren av stugorna och dess invånare få och knappt skönjbara för ett otränat öga. Naturen har tagit över de åkerlappar som med möda odlats upp och stugorna har antingen flyttats eller blivit till ved. Kvar finns vällagda stenmurar som löper genom skogen samt en och annan husgrund som minnesmärken över en tid som varit.

Torparstan och dess invånare är sedan tidigare dokumenterade, framför allt i boken Småstugornas folk i Berg, men också i Bergs krönika. I 1963 års krönika kan man läsa en omfattande och detaljerad artikel av signaturen J.J. (Johan Johansson i Lilla Målen) där han går från stuga till stuga och berättar om dess invånare. Ett 30-tal torp och småstugor beskrivs. Det är en läsvärd berättelse även för den som inte känner till trakten.

Storgatan finns kvar som skogsväg även i dag och är framkomlig, åtminstone till fots. Jag har gått Storgatan tillsammans med Eric Lillienberg undantaget en kortare sträcka mellan Norratorp och Tildas där stormen Gudruns härjningar satt sina spår.

Eric Lillienberg har hela sitt liv bott i Lillanäs, precis på gränsen till Aneboda, där Storgatan börjar i norr. Storgatan var hans skolväg till Vrån och vidare till byskolan i Matkull under 1930-talet. Redan då hade Torparstan i stort sett avfolkats, men en och annan stuga var ännu bebodd. Andra torp stod kvar, även om dess invånare var borta. Erics morföräldrar brukade flera av torpen in på 1940-talet och kunde berätta om hur det en

gång var.

Eric Lillienberg var den siste från Lillanäs som fick sin skolgång i Matkull. Han gick ensam större delen av den långa vägen, ända fram till Vråen, något som kan tyckas ofattbart i våra dagar. Här nedan berättar han om sin skolväg, sina egna minnen och de historier som han fått sig till livs under barndomen.

Tre stugor som nämns i Eric Lillienbergs berättelse finns fortfarande bevarade: Hilmas på Skogen, som disponeras av Lammhults skola, samt Nybygget och Skogsbacken som båda är sommarbostäder.

Lästips:

Bergs krönika 1963: "Torparstan" i Bergs socken, Kronobergs län.

Småstugornas folk i Berg, red S Andersson, Bergs hembygdsförening 2003.

Min skolväg till Matkull skola

av Eric Lillienberg

Sommaren 1933 var det dags att säga farväl till att ligga och dra sig på morgnarna, nu skulle skolan ta sin början. Jag hade varit med min mor-mor på uppropet i Matkull skola, så jag hade mött mina blivande skolkamrater och deras föräldrar. Min mor och alla hennes syskon hade gått i skola i Matkull. Jag hade hört dem berätta om sina, i allmänhet positiva, upplevelser i skolan – jag visste vad som komma skulle, för nu var det min tur.

Eric Lillienberg vid Lillanäs.

När den första skoldagen kom var det bara att gå "Lillevägen" upp till Storgatan för vidare promenad till skolan.

Viktig väg

Storgatan gick från Stockholmsvägen genom skogen till Lidnäsvägen. Storgatan var en skogsväg som alla bönder var rädda om. När de behövde köra något gjordes det aldrig när vägen var mjuk. Mitten på vägen var väl tilltrampad av alla som bodde i Torparstaden. De tog den här vägen till bland annat Ugglehult, varifrån tågen gick.

Stenmuren går nu genom skogsmark, men visar att marken en gång varit odlad.,

Resterna av Tildas på Skogen, gömt i Gudruns spår.

Snöbären växer mitt i skogen och skvallrar om att här bott folk.

Skogarna på den tiden var underbara att vandra i. Kor släpptes på bete i de flesta skogar, vilket fick till resultat en underbar blandskog med gläntor emellan. Allt detta fina kom mej till del under min vandring till skolan.

Norratorp

Endast fem minuter hemifrån kom jag till det första torpet – Norratorp, eller i dagligt tal kallat Rättarns. Här hade Sven Johan Jonasson och hans hustru Johanna bott. Sven Johan hade varit rättare på Lammhults gård men fick samma tjänst på Slätthults gård. Johanna var en duktig sömmerska och sydde kläder åt kvinnor i bygden. En liten barnaskara växte upp på torpet. Någon flicka flyttade till Nässjö och en av sönerna emigrerade till Amerika, där han gifte sig med min morfars syster. Han gick ett tragiskt öde till mötes i det nya landet och hittades dränkt i en brunn. Sven Johan avled 1916 efter ett väl förrättat värv. Han hade fortsatt den tidigare arrendatorn Anders Månssons arbete och gjorde torpet till ett av de bättre på Slätthults gård. Johanna som hela sin tid på torpet gjort

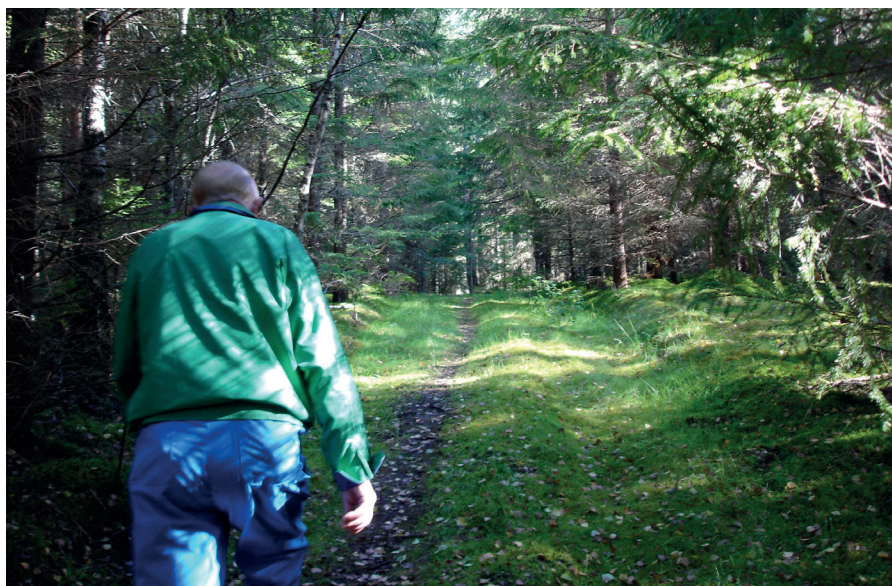
sig känd som en noggrann människa höll alltid perfekt ordning inomhus. Hon avled 1922, troligen i Nässjö. Huset var i två våningar med en liten källare under köket. Rödmålat och vackert. Ladugården var troligen söder om huset där det nu är hagmark. Där gick gamla Storgatan fram, men flyttades av bekvämlighet inpå den åker, där mina morföräldrar tidigare odlat såväl säd som potatis under sin arrendetid på torpet. Huset revs omkring 1930, kanske virket återanvändes för att bygga upp ett hus i Lammhult eller Lidnäs, samhällen som då börjat växa.

Tildas på Skogen

Min väg gick vidare över ett sankt område där man ibland fick hoppa mellan stenarna. Efter några minuter var man framme vid Tildas på Skogen. Till höger såg man ladugården som var ganska stor för det lilla torpet. Den var täckt med takstickor, omålad grå. Mina morföräldrar arrenderade även detta torpet fram till 1940. Här förvarades hö som kördes hem på vintern. Sedan var det till att kliva över stättan in på tomten till höger. På en kulle stod ett dass som någon en mörk natt i brist på nöje vält omkull. Precis vid den gamla Storgatans kant låg det lilla huset med torvtak. Det hade ursprungligen varit endast två alnar högt, byggts på, men var ändå ganska lågt. Det berättas att när ett av barnbarnen från Norrland kom ner fick han gå krokig inne hela tiden, han gick ut ibland när han måste räta upp sig.

Ursprungligen bodde Peter Jansson, Halte Pelle (Halte-Petter enl JJ) som han kallades på grund av sitt handikapp, och hustrun Anna Katarina i huset. Det berättas att Peter hade en broder, båda växte upp i Hallgården. Den andre brodern var mera försigkommen och sade till Peter: "Jag stannar på gården, så får du och din käring flytta till Torparstan, där kan du odla upp så mycket du vill och göra precis vad du tycker." Halte Pelle antog förslaget. Ett bevis på hans odlargärning finns mellan Rättarens och Tildas. Väster om Storgatan ligger en fin stenmur som omgärdar en åker som Peter odlade upp, men som i dag är bevuxen med skog.

Halte Pelle och hans hustru hade tillsammans åtta barn, varav Matilda Pettersson var den som sist levde i stugan. Matilda (Tilda) var en mycket skicklig täckstickerska, dessutom spann hon och vävde för att få pengar till sitt uppehålle. Tilda på Skogen dog omkring 1930. 1937 flyttades stugan till Hallgården där den ingick i ett gårdsmuseum som byggdes. Tildas tomt har förstörts, då man kört med traktorer rakt genom husgrunden. Storgatan går ett par meter från det ursprungliga huset.

Så här grön och inbäddad är Storgatan långa sträckor.

Vid Sandvik vägskäl mötte en klasskamrat. Om den ene redan gått la de en pinne på vägen.

Skogsbacken finns kvar.

På trappan till Rydströms i Vrån stod en flaska med mjölk och väntade på Eric. Det var en överenskom-melse mellan fru Rydström och hans mormor

Efter Tildas går Storgatan åter genom torr och fin terräng. Öster om vägen kan man ana att det varit ett hus. Platsen heter Sköndal eller Knylens. I huset hade en skräddare bott. Han hette Johan, men alla sade Knyleskräddaren, eftersom han hade en puckel (knyla) på ryggen. Huset övergavs någon gång på 1890-talet. När jag gick i skolan kunde jag från Sköndal se över en liten äng till Skogsdal eller Skarpas. I denna äng växte rikligt med röda gullvivor. Ibland tog jag med någon hem. Det gick också en liten stig från Skarpas ut till Storgatan.

Skarpas stuga

I Skarpas bodde före detta soldaten Skarp med sin hustru Anna. Skarp lär ha fått lämna sin tjänst i förtid på grund av sjukdom. Han fick då löfte om en tomt i Torparstaden. Där byggde han ett hus som var ovanligt långt, jämfört med andra hus. Taket var torvtäckt. Skarp var känd för sin oerhörda styrka och det berättas att takbjälken bestod av ett helt träd som Skarp bar hem på axeln. Skarp var även utbildad sadelmakare, ett yrke han utövade efter tjänstetidens slut. Han sålde sina alster inte bara hemma utan också på kringliggande marknader. I huset föddes tio barn, varav två dog tidigt och någon emigrerade till Danmark. Skarp dog 1915, men under min skoltid bodde Anna ännu kvar.

Skarps Anna var traktens barnmorska och förlöste ett otal barn. Hon har förlöst alla här på Lillanäs, alltså även mig, till ett lyckligt och bra liv. Anna var mycket snäll. När jag gick hem från skolan och var hungrig efter en lång dag brukade jag springa ner till Anna och hälsa. Då fick jag alltid några bullar, som jag tyckte var så goda även om de inte var bakade samma dag. Anna blev 94 år, men de sista åren var hon glömsk och gick flera gånger vilse i skogen. Jag minns när de hittade henne och bar henne ut på Storgatan en sista gång, sittande i en stol. Hon skulle transporteras till ålderdomshemmet i Tjureda, det värsta som kunde drabba en människa på den tiden. Anna dog 1944 och huset såldes senare till ved.

När jag lämnade vägskalet till Skarpas kom jag in i en skog med höga tallar. Jag gick förbi vägskalet till Svärda-Stines, hon som åkte till Amerika en sväng. Under tiden lät hon ungdomar använda sitt hus till dans och träffar. Den lilla öppningen i stenmuren som användes som bostad åt grisen när hon var hemma stod tom under Amerikabesöket. Stina fick bo ensam i huset när hon återvänt, eftersom maken avled i det nya landet. Stina dog efter några år och då tog ungdomar åter över huset och fortsatte att ha "lekstuga" där, ända tills huset såldes till CM Pettersson i Ugglehult. Kanske är det detta hus som blev Ankhuset.

Hilmas finns ännu kvar

Jag kom därefter till det andra Skogsdal, huset vi i dag kallar Hilmas. Hilmas far Anders Gustav var snickare. Han byggde ladugården men var även en duktig möbelsnickare och gjorde likkistor till rotefolket. Priset var 1 kr styck i arbetslön. Anders Gustav dog 1931. När modern blev ensam flyttade Hilma hem från sin anställning i Svanås. Modern var sjuk i flera år och 1936 avled även hon. Hilma stannade kvar i den vackra grå stugan med torvtak. Hon drog sig fram genom att arbeta åt bönderna och serverade alltid vid kalas och begravningar. Hon fick även så kallad fattigved från roten. På senvintern låg alltid en trave med rundkubb i meter-slängder vid ladugården. Den veden sågade och spräckte Hilma själv. Hon avled 1983.

Från Hilmas kom jag till ännu en mosse, där det stod en torvlada. Bönderna bröt torv för eget bruk. Vid ladan korsades Storgatan av en liten bäck som rann från mossen. På våren forsade vattnet mellan stenarna på vägen och lite senare blommade kabbelekan med massor av gula blommor. Denna bäck var en vacker syn. Men som många andra mossar förstördes den vid dikningsraseriet på 1970- och 80-talen. Lite längre fram kom jag till en grind, där det stod en jättegran intill, säkert en meter i diameter. I gläntan flög ofta stora tjädrar upp så det brakade mellan träden. Andra sidan grinden låg ett stort flyttblock. Oj, vad det var stort när jag var liten! Detta flyttblock finns kvar, annars är det mesta förändrat.

Mot Vråen via Nybygget

Öster om den stora stenen gick tvärtomsvägen till Nybygget där min farmor Lena bodde. Min farfar Sven dog 1930. Att jag inte upplevde min skolväg som något främmande och farligt berodde säkert på att jag fått följa med till Nybygget sedan jag var liten och alltså kände vägen. Jag

Hilmas på Skogen finns kvar än i dag och disponeras av Lammhults skola.

kom nu till ett ganska öppet landskap där det legat en klunga med hus. Här hade det bott mycket folk förr, när Torparstan var som störst. Lite längre ner låg en stor fin ladugård och det berättades för mig att det var Olivias ladugård. När hon blev änka byggde hon 1920 ett nytt hus som hon kallade Skogsbacken. Det låg precis vid Storgatan. Sin gamla stuga sålde Olivia för avflyttning och den byggdes upp igen i Brantåsa. Ladugården lämnade hon kvar.

Nu hade jag nästan gått hela norra och södra Storgatan. Norra Storgatan slutade vid Hilmas och nu var jag strax hos Rydströms i Vrån och där slutade södra Storgatan.

När jag kom till Rydströms på morgnarna hade jag till att hämta en vichyvattensflaska med mjölk, samtidigt som jag lämnade en diskad flaska för morgondagens mjölk. Min mormor gjorde en överenskommelse med fru Rydström före terminsstarterna. Jag minns så väl hur god mjölken var till smörgåsarna.

Fortsättningen gick genom ett öppet landskap och kändes lite tryggare. I nästa gård bodde Anders och Gustav och deras syster. De båda bröderna hade alltid tid att prata med mig. De var så vänliga och använde ett språk som fick mig att känna mig nästan vuxen. Så beundrade jag deras nybyggda ladugård med tegeltak. Ljusare takpannor bildade årtalet 1925, byggåret.

Från Sandvik kom Sven Hugo Klasson, som gick i samma klass som jag. Vi väntade på varandra vid vägskalet för att ha sällskap. Men om vi tyckte

Eric Lillienberg, trea från vänster, tillsammans med sina klasskamrater och lärarinnan Ruth Stern. Från vänster: Erik Johansson, Bredhult, Sven Hugo Klasson, Sandvik, Eric Lillienberg, Lillanäs, Vivi Gustavsson och Kerstin Kristoffersson, båda Fagerås, Maj-Britt Sjöberg, Skrivaregården.

tiden var sen så lade den som gått en pinne vid väggkanten och gick. Den som kom sist fick springa till skolan.

Så gick man vidare till skolan. Där låg ju Skrivaregården på sin höjd. Därifrån kom också några skolkamrater, men de var flickor så med dem hade vi inte sällskap. Min farfar hade varit dagsverkare under Skrivaregården under gårdsagans tid. Någon morgon kom han till gården efter solens uppgång på sommaren. Då togs han in i en bod där stryk utdelades, allt efter den tidens sed och bruk.

Nu gick det lätt att gå, det var inte långt till skolan. Snart var man vid Frälsegårdens vägska. På vår väg till skolan passerade vi Källeholer, en plats där det spökade. Det kändes lite obehagligt. Vintertid kunde vi på hemvägen koppla ihop flera sparkar, tog fart vid skolan, korsade Lidnäsvägen med dödsförakt och fortsatte färden ner mot Frälsegårdsvägen.

När jag blev äldre cyklade jag till skolan. Om det var dåligt väder eller jag var förkyld kunde jag också åka med Vrigstadsbussen för 25 öre. Problemet var att jag fick vänta två timmar innan bussen kom.

Om undervisningen i skolan för vår lärarinna Ruth Stern finns mycket bra att berätta, men det får bli en annan gång.

Det äldre vägnätet i Berg

av Sune Andersson

I dag är det självklart att kunna köra vart man vill. Men vilka vägar färdades man förr? Vilka möjligheter hade man att hålla kontakt mellan byarna och hur bemästrades höga berg och sankar mossmarker? Sune Andersson, Vinninge, ger en historisk bakgrund.

Förhistoria

Redan många hundra år, kanske några tusen, före bronsåldern (1000–500 f Kr) hade människor sökt sig norrut från det som långt, långt senare skulle bli knutpunkten Växjö. Helgasjön har därvid tidvis varit ett hinder, tidvis underlättat framkomligheten i ett jungfruligt landskap. De många storrösen från bronsåldern i till exempel Ormesberga antyder att sjöfarten på dåvarande Helgasjön var betydande, även om båtarna mest torde ha bestått av urholkade trästockar. Helgasjöns långsträckta och örika vatten underlättade människornas förflyttning norrut.

Låt oss hoppa fram ett par tusen år i tiden. Efterhand började andra människor än de bofasta visa sig i trakten. Deras krav var bland annat att så snabbt och säkert som möjligt komma förbi Växjö och vidare norrut. Dessa människor kunde färdas i det allmännas tjänst, på uppdrag av någon lokal herreman eller av privata skäl. Vattenvägen var för dem inget alternativ, utom vintertid när isarna låg.

Beroende på var resmålet låg tvingades de fara öster eller väster om Helgasjön. Skulle man mot Tjureda, Asa och vidare norrut valdes sjöns östsida, mot Ör och vidare västsidan. En sönderslagen runsten från 1000-talet vid Kråketorp i Asa, som rests till minne av ett brobygge, respektive kyrkan från tidigt 1100-tal i Gamla Hjälmseyd vittnar om de båda sträckningarnas ålder och betydelse. På östsidan hade dock leden mot Lenhovda störst betydelse och på västsidan den mot Rydholm. Endast det västliga alternativet berör vår sockens område och benämns i fortsättningen "Stockholms-vägen" (nuvarande väg 30). Mellan de båda vägarna ligger socknarna Ormesberga och Berg. För samfärdseln mellan och inom dem krävdes en lokal väg, och det blev Ernatorpsvägen.

Förbindelser norr-söder

Från gränsen mot Ormesberga till Bergs säteri är Ernatorpsvägens sträckning tämligen opåverkad av moderna tiders uträtningar. Man talar ibland om att den har kvar sin karaktär av kostig (slingrande och naturnära). Men vägen började formas kanske mer än 2000 år före den tid då man släppte kor på skogsbete. Ännu på 1700-talet ledde vägen huvudsakligen genom naturskog, vars däggdjursfauna kunde hysa varg, lo och ibland även björn. Då var det således knappast rådligt att ha kor och får betande i skogen. Ständig tillsyn (vallning) var nog inte tillräcklig. I korsningen med "bergtäktsvägen" har gravar från tiden mellan brons- och järnålder (ca 500 f Kr) påträffats och undersökts. Detta visar att människor redan då levde i området och att de måste ha tagit sig fram i markerna, men säger lite om detaljer i Ernatorpsvägens blivande sträckning. Vid säteriet förenas Ernatorpsvägen med vägen från Hjulatorp mot Åby. Även denna passerade ett skogsområde, Fröbrohagen, genom vilken den ursprungliga kostigskaraktären är fullt skönjbar.

Norrut från säteriet går vägen över Björka, Sörskog, Lädja och Rösås mot Asa socken. Före Bergs nuvarande kyrkas tillkomst på 1830-talet ledde vägen från "Vriedet" (avtagsvägen mot Tolg) rakt upp mot Björka (mellan ladugården och huvudbyggnaden hos Gunnar Olofssons) och ut vid Hörnet. I Björka finns tre stora stenrösen. Tidsmässigt ligger deras tillkomst mer än 500 år före Kristi födelse. Även om här inte fanns väg i nutida bemärkelse, antyder vägsträckningen att här troligen låg ett dåtida lokalt centrum, vars invånare krävde förbindelse med omgivande trakter, framförallt i norr och söder.

Norrut över Kattekull

Vid nordligaste gården i Sörskog gick vägen ursprungligen förbi närmaste småstugan ned till bron vid Lädjasjön. I övre delen av nordslutningen kunde man ta av västerut, alltså vid vägskalet som fanns före det vid Furuledet. Låt oss här kalla det "Sandells", ty nära där bodde sockenskräddaren Johannes Sandell i slutet av 1800-talet.

Huvudvägen fortsatte norrut genom Lädja mot Rösås. Båda byarna finns omnämnda från sent 1300-tal. Storröset på Kattekull vid Rösås är det nordligaste bronsåldersröset i socknen, ett bevis för mänsklig verksamhet även i norra delen av socknen före Kristi födelse. Vid Bokedal i Bråt gick vägen rakt norrut över nämnda Kattekull ned genom Rösås by. På slutningen mot Lången norr om Rösås vek den gamla vägen av mot

Vitabråten i Asa. Vid detta vägvagnsnitt låg Elgabeck, en gård under Rösås som omnämns i jordeböcker ännu på 1700-talet, trots att den legat öde sedan slutet av 1400-talet.

Vägen mellan Bergs säteri och gränsen mot Asa saknar Ernatorpvägens kostigskaraktär. Detta beror till stor del på att terrängen här är starkare präglad av landisens rörelse. De flesta geologiska bildningar är tydligt

orienterade i norr-söder med jord lämplig för odling. Alla vägfärdande var betjänta av att följa terrängens högsta partier, ty där var marken torrast alla årstider, orienteringen lätt och risken för plötsliga överfall var mindre. Betydande höjdskillnader fick dock godtas. Mellan Lädjasjön och Kattekull är höjdskillnaden cirka 80 m och därifrån cirka 50 m ned till där stigningen åter börjar mot Vitabråten. Carl XV:s monogram på en sten i Rösås visar att även häradsvägar kunde användas av landets högsta ledning. Åtminstone sedan mitten av 1700-talet gick vägen från Lädjasjön över Rösås, Vitabråten och Velhult ned till Långsryd i Asa socken huvudsakligen genom bebyggelse med åker- och betesmark. Den andra nord-sydliga förbindelsen genom socknen, den förbi Matkull, behandlas på sidan 26.

Förbindelser öst-väst

Tre öst-väsliga förbindelser av betydelse har utvecklats inom socknen. Hjulatorpsvägen har redan nämnts. Den förmedlade kontakten sydöst ut. Även om hållristningen i Hjulatorp tillkom under bronsåldern, bör förbindelsen till Berg då troligen endast ha varit en stig. Terrängen var besvärlig med omväxlande sankmark och storblockighet. Geologiskt sett måste man här nämligen passera vad som en gång varit en gren av Värendsforssjön. Först ett par århundraden före kyrkans tillkomst vid Bergsjön på tidigt 1200-tal kan man kanske börja tala om vägförbindelse från Hjulatorp.

Vägen från Ingelstorp österut förband socknen med det folkrika Tolg, beläget vid Värendsforssjöns norra bäcken mellan Åby och Asa. Denna sänka var en viktig del för både land- och vattentransporter. På en härads-karta från 1664 finns en förbindelse skissad från Lädja, norr om Hinse-kind till trakten av Stenshult-Gynkelstorp. Förslaget genomfördes aldrig.

Förbindelsen västerut från Berg gick nog från medeltiden och ett par århundraden framåt förbi "Sandells" vid Furuledet och vidare till Lövhult och Slätthult. Därmed hade anslutning skett till "Stockholmsvägen". Första generationen "Bredhultsväg" tillkom troligen först 1931. En rakare förbindelse mot väster var betydelsefull för att bergborna någorlunda lätt skulle komma i kontakt med områdena norr- och söderut.

Sammanfattning

Mänsklig verksamhet i Berg har bevisligen funnits sedan yngre stenålder (2000–1800 f Kr). Mycket lite är känt om människornas förflyttningar

*Den här vyn,
med kyrkan i
Berg som fond,
är ett relativt
nytt påfund.
Tidigare tog
vägen en västli-
gare riktning
över Björka.*

och samröre med varandra på lokal nivå fram till år 1000 e. Kr. Något slag av stig- eller vägförbindelse bör de dock ha haft sinsemellan och med omvärlden. Från tidig medeltid bör ett lokalt vägnät ha funnits i socknen. Dess sträckning överensstämde sannolikt i sina huvuddrag med den som fanns ännu på 1700-talet och början av 1800-talet. Det av landisen utformade landskapet tillät få alternativa vägdragningar. Detta gällde framförallt öst-västliga sträckningar. Österut måste vägen dras norr eller söder om Bergsjön och nära denna, eftersom terrängen var starkt kuperad i norr samt sank och storblockig i söder. Västerut hindrade bland annat Röde mossen en annan dragning än den som blev för de båda Bredhults-vägar-
na.

Litteratur

Hansson, M 2007: Rösen berättar om vår historia. Bergs Krönika 2006 s. 28–35.

Larsson, L–O. 1963: Vägar och vägförbindelser i Varend. Hyttén Cavallius-föreningens Årsbok 1962-1963 s. 93–127.

Larsson, L–O 1981: Småländsk bebyggelsehistoria. I. Från vikingatid till Vasa-tid. 1:4 Norrvinge och Uppvidinge härader. s. 323-324.

ACTA WEXIONENSIA

N.N. 19??

Red. Andersson S, 2003: Småstugornas folk i Berg.

Vägen över Röde mosse

av Bengt Jonasson

Röde mosse, eller Röamossen, har legat som ett hinder för förbindelserna i öst-västlig riktning. Men det var inte bara mossen som hindrade. En planerad väg från säteriet mot järnvägsstationen i Lidnäs stoppades sannolikt av de stora höjdskillnaderna. Bengt Jonasson, uppvuxen i Hagstad, kan berätta även det som inte finns på pränt.

När gamla kyrkan var byggd och socknens gränser var fastställda blev den socknens centrum dit folk hade både rättighet och skyldighet att möta upp.

Kyrkogården blev en obligatorisk gravplats och därför krävdes en något banad stig för liktransporterna. Därför växte det fram ett nät av kyrkstigar i socknen.

Prästernas skyldighet var, att vid sidan av den religiösa förkunnelsen även övervaka att allmänt god ordning rådde bland folket, därför var kraven höga på att besöka högmässorna. Kungamakten använde även kyrkan och prästerna för att sprida kännedom om statliga påbud genom pålysningar som skulle uppläsas efter predikan.

Kyrkstigarna i Bergs socken finns detaljerat beskrivna av Johan Johansson (JJ) i krönikan årgång 1947. En mycket välgjord vägkarta förtydligar artikeln.

Gamla kyrkplatsen vid Bergsjöns sydspets var inte välplacerad med tanke på socknens geografiska utbredning utan vandringsvägarna blev långa för folket i de nordvästra och norra delarna.

För Holma rote var avståndet inte speciellt långt. Fågelvägen från rotens utpost Fagerås är fem kilometer. En ganska rimlig promenad om inte Röamossen legat i vägen. För att försäkra sig om fast mark måste man runda mossens sydspets till Ernatorp, vilket förlängde vägen med flera kilometer.

Väg över Röamossen

Efterhand som kontakterna med yttervärlden blev större uppstod tanken att bekämpa mossen med en ordentlig körväg.

1775 hade planerna nått fram till en överenskommelse mellan berörda byar om hur kostnaderna skulle fördelas och hur arbetet skulle utföras.

Vid Norrvinge häradsting den 28 januari 1775 fastslås vilka byar som skall delta och hur lång sträcka varje gård åtar sig att hålla. Detta protokoll finns avskrivet och presenterat i Bergs krönika 1978 av Tage Andersson i Hjulatorp..

Här följer ett sammandrag av rättens beslut:

Berg	1 hemman åtog sig att hålla 40 famnar
Hagstad	1/2 hemman åtog sig att hålla 20 famnar
Ingelstorp	2 hemman åtog sig att hålla 60 famnar
Fiskargården	1 hemman åtog sig att hålla 20 famnar
Holma	2 hemman åtog sig att hålla 80 famnar
Ramsås	2 hemman åtog sig att hålla 30 famnar
Fagerås	1/2 hemman åtog sig att hålla 10 famnar
Björka	2 hemman åtog sig att hålla 80 famnar
Skrivargården	Per Svensson vill hålla 4 famnar

Hela vägsträckan omfattar 344 famnar = 620 m.

I beslutet ingår att ingen får nyttja denna väg "än de som därupå

arbetat och anlagt vägen” och att ingen annan kyrkväg får begagnas. Noteras kan att Björkabönderna inte var intresserade men ålades av rätten att delta och först därefter godkände de beslutet.

Jämför man Ramsås och Fagerås så var Fagerås rusthållare mer generösa genom att åta sig 20 famnar per hemman mot 15 för Ramsås.

Att Per Svensson i Skrivaregården ville hålla 4 famnar kan förbrylla. 1775 ägde en Sven Persson 1/4 i Hagstad. Han sålde till sonen, ovan-nämnda Per Svensson, som i sin tur överlät gården till sin måg och dotter (Jonas Carlsson och Ingrid Persdotter). Som änklings bodde Per i Hagstad och det är troligt att han med sitt åtagande ville försäkra sig om rätten att ta kyrkväg över Röamossen.

Rättens beslut att ingen annan kyrkväg fick begagnas väcker en fundering. Hade beslutet månn föregåtts av någon erinran? Kanske ansågs rätten att ta väg över annans mark för att komma till kyrka som ett intrång. Grannsämjan mellan bönderna i Holma och Ernatorp var inte den bästa. Byarna låg i ständig fejd om gränsdragningen söder om Holmagöl. Under sommartid kunde det kanske hända att kyrkfolket slarvade med att lägga opp ”stättorna” så betesdjuren kom på drift. Det är därför inte orimligt att anta att bönderna i Ernatorp ville slippa främmat folk i skogarna.

Vägbygget

Byggnadstekniskt vilar vägbanan på en rustbädd av trä på torvunderlaget. Rustbädd är en generell beteckning av förstärkning av en vägbana på svagt underlag.

I detta fall består rustbädden av två parallella gärdesgårdar som fällts mot varandra så de bildar en matta. Virket i gärdesgårdarna är betydligt grövre än i en vanlig för hägnad. Delar av det väl gömda virket kom i dagen vid omläggning av en trumma på 1950-talet, då delar av den ursprungliga konstruktionen blottades. Ovanpå virket lades tätt med grannris för att hålla de övre lagren av jord och grus. Tekniken är i princip densamma som tillämpas i vår tid. Det kan med beundran konstateras att vägen klarade all trafik i 200 år. Endast timmerbilar på 40-50 ton blev övermäktiga.

Etersom det inte finns några skriftliga noteringar är byggtiden okänd. Men den är troligen lång, med tanke på det stora antalet gårdar och ägare som var inblandade. Arbetet kunde inte pågå samtidigt över hela sträckan, eftersom man var beroende av körbar väg för att transportera ut virke och fyllnadsmaterial. En trolig arbetsrutin var att lägga rustbädd en bit

och därefter fylla på med bärlager så mycket att det höll för häst eller ox och vagn. Den slutliga fyllningen fick göras efterhand. Om någon har fler skriftliga eller muntliga uppgifter om vägbygget så hör av er!

Ny väg planerades från Bergs säteri till Lidnäs

En bra väg för transport av tunga varor med häst får inte ha allt för stora höjdskillnader (med- och motlut). När varutransporterna till och från Berg fick Lidnäs järnvägsstation som huvudmål stämde inte de gamla vägsträckningarna. Det är därför naturligt att man försökte komplettera med nya vägar.

Det finns samstämmiga uppgifter om att det funnits en plan på att bygga en väg från Bergs säteri till Lidnäs. Då skriftliga handlingar saknas ska jag försöka göra troligt att uppgifterna kan vara sanna.

När Södra stambanan blev klar 1868 och stationen i Lidnäs tagits i bruk blev det ökade möjligheter att finna avsättning för tunga produkter från jord- och skogsbruket. Samtidigt kunde varor i andra riktningen nå ut till landsbygden. Det kunde vara tunga maskiner, men även konstgödning och kalk till jordbruket.

Med dessa nya förutsättningar ökade kravet på vägarnas standard, men även att nå Lidnäs på ett bekvämare sätt.

För att från Berg komma till Lidnäs måste man först ta sig till Matkull och sedan över Brantåsa för att nå målet. Den som har kännedom om gamla vägens sträckning kan lätt förstå att en resa med häst och 1000 kg i lasten inte var någon drömresa.

På 1860- och 70- talen genomgick jordbruket en genomgripande upp- rustning både tekniskt med nya effektivare redskap och användning av konstgödsel som jordförbättringsmedel. Skogsprodukter kunde till och med exporteras till Danmark och England.

Lantmannaskola blev bas

För att sprida de nya landvinningarna till bönderna anordnades ambul- erande lantmannaskolor med Hushållningssällskapet som huvudman. 1870 fanns en sådan skola på Bergs säteri, och då ligger det nära till hands att avsättningsmöjligheter och transporter av jordbruksprodukter disku- terades.

Vid denna tid regerade löjtnant F O Hoffberg på säteriet. Han har namn om sig för att varit en sträng arbetsgivare (på gränsen till brutal) mot torpare och statare. När han därför drabbades av en plågsam sjuk-

dom tolkades det som ett straff från en högre makt.

Hans förhållande till grannen Johan Johansson i Vinninge var inte heller kärvänligt. Vid ett tillfälle fick prästen rycka ut för att skilja kontrahenterna.

Med tanke på hans hårdhet i olika riktningar drar jag slutsatsen att han hyste så höga planer för säteriets utveckling och dominans i orten, att han ville ha en bekvämare väg till Lidnäs och därför själv tog initiativet till att undersöka en möjlig sträckning.

Ett möjligt förlopp

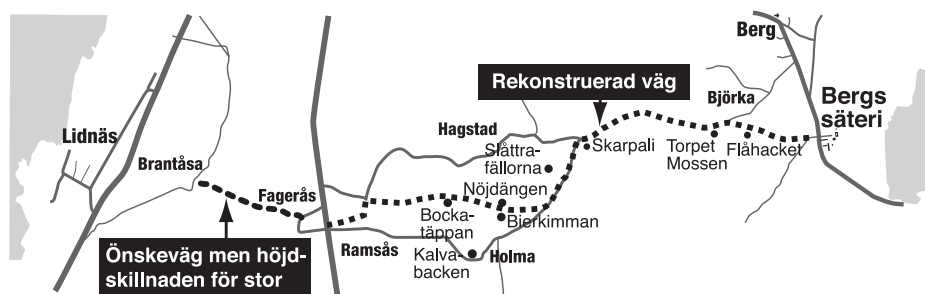
Eftersom jag har erfarenhet av att planlägga skogsbilvägar ska jag försöka rekonstruera hur det kan ha gått till vid stakningen.

Jag föreställer mig att jag vid stakningen skulle haft hjälp av ett par man, utrustade med yxa för att hugga stakar och röja siktgata. Hoffberg pekade ut riktningen till Lidnäs och så började arbetet.

I grunden måste man ha en norm för vilken standard vägen skall ha vad avser bredd, bärighet och maximala mot- och medlut (backar). Man markerar slutmålet på kartan och sedan är det att söka närmaste vägen med att beakta de ställda kraven men även ha rimliga kostnader för ögonen.

För att nå slutmålet måste vi använda oss av delmål och arbeta i etapper. Den första etappen blev till Mosstorpet. Det var enkelt! I den lättbyggda terrängen över Flåhacket var vi snart vid framme vid vägen till kyrkan och Röamossen. Vi godkände den befintliga vägen, som inte tagit skada av 100 års lätt trafik och traskade vidare till västra sidan. Här bestämde vi oss för att i stort följa den befintliga vägen mot Holma. Lite förbättringar vid Skarpali och i Slåttrafällorna var rätt enkla i den fasta terrängen och med tillgång till grus. När vi kom till Bierkimman och såg Holma by i backen framför oss började problemen.

Den gamla vägen med Kalvabacken som högsta punkt var inte möjlig att utnyttja. Vi valde istället att söka oss fram i dalsänkan mellan Hagstad och Holma byar. Det var ängsmarker, låt vara lite fuktiga men med dikning skulle ett vägbygge vara möjligt. Först passerade vi Östra Holmas ägor men kom snart till Nöjdängen under Hagstad. På höger sida låg Källsnäs (Nöjdas) strax innan vi passerade gränsen till Holma Västergårds ägor. I Bockatäppan får vi hjälp av en gammal väg från Holma till Ramsås, men även av en anslutande väg mot Källehult. Efter ett tag fick vi svänga något åt höger för att undvika backen i Ramsås Storegård. En liten mosse fick oss att stanna upp, men eftersom det fanns mycket synlig jordfast

sten var det inte långt till fast mark. Vi sökte oss fram i gränsen mellan Storegårds och Lillegårds ägor och utnyttjade gamla vägen från Hagstad som anslöt till Häradsvägen (väg 30) strax norr om Söraled nuvarande Holmavägens utfart.

Så långt hade det ungefärliga vägvalet varit ganska enkelt. Med den önskade riktningen mot Lidnäs från Fagerås till Brantåsa med mellanliggande djupa dalgång var det tvärstopp. Vid en enkel besiktning var det lätt att konstatera att det inte gick att bygga en väg utan att överskrida maximal lutning. Att göra en sväng söder om Fagerås mot Notteryd var inte möjligt. Dels blev det en avsevärd förlängning av vägen, dels kom vi på en mosse som var dyr att forcera.

Den definitiva anledningen till att den tänkta vägen aldrig blev byggd vet jag inte. Men svårigheterna med den sista sträckan från Fagerås till Brantåsa bedömer jag som avgörande.

Hoffberg dog redan 1871 och hans eventuella planer fullföljdes inte.

Det dröjde ända till 1931 innan den nybyggda vägen från Furuledet över Bredhult till Lidnäs löste problemet.

Det stora genombrottet var dock när lastbilarna övertog varutransporterna och bara kunde lägga in en lägre växel i backarna.

Källor:

De muntliga uppgifterna om Hoffberg och hans eventuella vägplaner har jag fått av: Hugo Svensson Mossen, Sune Andersson i Vinninge och min far August i Hagstad.

Bergs krönika 1947, Johan Johansson, "Stigar där de gamla vandrade till kyrkan".

Bergs krönika 1978, Tage Andersson: "Ett vägbygge i Berg för 200 år sedan", utdrag från häradsrättsprotokoll 1775.

Väg 30 ett arbetslöshetsprojekt

av Jerker Haglund och Sune Andersson

Väg 30 är och har varit den viktigaste transportleden genom Berg. Den byggdes i sin nuvarande sträckning manuellt av AK-arbetare på 1930-talet. Eric Lillienberg berättar personliga minnen från vägbygget, men först en inledning om Stockholmsvägens historia.

Riksväg 30 – den gamla "Stockholmsvägen" – tillkom i sin nuvarande sträckning som ett AK-arbete under 1930-talet efter ritningar av väg-ingenjören Guldbbrand Markgren. Ritningarna är daterade i mars 1934. Under byggnationen användes på flera ställen – där så var möjligt – slingor av den gamla vägen som provisorisk förbifart. I samband med ombyggnaden uppsattes också vägräcken där så ansågs lämpligt.

Sedan andra världskrigets ransoneringar av bland annat drivmedel och gummidäck hade upphört ökade biltrafiken alltmer, och så småningom uppstod behov av att göra en ny ombyggnad och modernisering av vägen som nu hade beteckningen "länshuvudväg 82". Körbanebredden skulle bli totalt sju meter med en meters vägrenar på båda sidor, och det konstaterades att isolering mot tjälskador fordrades över hela sträckan.

Utredning om vägbyggets förutsättningar gjordes 1953, och därefter hölls ett sammanträde i sockenstugan i Ör den 18 maj 1954 med berörda markägare från Ör och norrut. Vägförvaltningen i Kronobergs län företrädde av vägingenjör Gösta Gejpel och vägmästare Herbert Mattsson. Markägarna hade vid sammanträdet många synpunkter, t ex på anläggandet av parkeringsplatser och krav på flyttning av stängsel vilket de ansåg gjorde onödigt mycket intrång på deras mark. Men mest befogat

Staten tog över ansvaret från kommunerna och markägarna

Väghållning var ursprungligen ett åliggande för markägarna. Detta ansvar överfördes senare på kommunerna. 1944 förstärktes vägväsendet och vägskatter infördes. I samband med detta inrättades en vägförvaltning i varje län, som delades upp i ett antal vägmästarområden. Dessa ersatte de tidigare kommunala väghållningsdistrikten. De allmänna vägarna i Berg kom att sortera under vägmästarområdet som hade sin station i Tjureda.

Väg 30 byggdes helt manuellt. Tredje mannen från vänster är Erik Andersson, Lädja.

var nog ett klagomål från köpman Anders Nilsson i Bredhult som – av förståeliga skäl – kraftigt motsatte sig det i arbetsplanen föreslagna öppna diket framför affärsfastigheten!

Efter diverse kompromisser kunde man sedan upprätta en tidsplan för sträckan Ör–Lammhult. Våren 1955 gjordes vissa förarbeten som diverse breddningar och släntjusteringar till en kostnad av 1 610 000 kronor, och under sensommaren fram till mitten av september utfördes beläggningsarbeten på sträckan. Att beläggning med asfalt vid denna tid ansågs nästan som exklusivt framgår av den noggrant framräknade kostnaden om 1 795 kronor per arbetstimme eller 30 kronor per arbetsminut eller 50 öre per arbetssekund!

Det senaste stora ingreppet på riksväg 30 genom Bergs socken var tillkomsten av "flygrakan" vid Bredhult. Detta var ju under kalla krigets dagar när mängder av militära anläggningar av olika slag byggdes, bland annat då denna typ av reservflygfält för flygvapnet. I det här aktuella fallet slöts ett avtal i maj 1966 mellan Fortifikationsverket och Vägförvaltningen i Kronobergs län om breddning och asfaltering av riksväg 30 strax norr om Bredhult. Den färdiga anläggningen avsynades i oktober 1967, och enligt uppgjort avtal skulle Vägförvaltningen sedan ansvara för underhållet i 30 år mot en ersättning från Fortifikationsverket om 227 000 kronor.

Vägens äldre historik

Stockholmsvägen har en lång historia. Den omnämns redan 1559 som en bland "rätte landsvägar" (Larsson 1963) och bör ha varit väletablerad redan då. Eftersom närmaste förbindelsen mellan Varend och de folkrika delarna av Sverige upp mot Mälardalen gick väster om Helgasjön, fick Stockholmsvägen tidigt karaktär av riksväg. Regelbundet utplacerade gästgivargårdar, som i Ör, Matkull och Bo, bekräftar vägens betydelse. Antalet pigor och skjutsdrängar både på själva gästgiveriet i Matkull och i grannbyarna Sandvik och Källehult skvallrar om ett avsevärt resande-underlag.

Stockholmsvägens tidiga sträckning genom Bergs socken är oklar. Kanske gick den från Ör över Svanås till Geboda i socknens sydvästra hörn, för att därifrån leda upp mot Holma, Ramsås och Matkull. Rester av 1800-talets sträckning finns kvar på ömse sidor om nuvarande väg 30, från Fagerås på gränsen till Örs socken och vidare norrut över Matkull, Bredhult och Slätthult mot Lammhult i Aneboda socken. Vid Västra Källehult, en knapp kilometer söder om Matkull, fanns avtagsvägen till Stora Målen, Brantåsa och vidare mot Moheda, och inne i Bredhults by fanns vägskälet till Furuledet.

Stockholmsvägen har en nord-sydlig riktning genom socknen och följer därmed landisens ledlinjer. Vid färd på nuvarande väg 30 framträder det plana landskapet tydligt, detta i motsats till den kuperade terrängen när man färdas i öst-västlig riktning.

AK-arbete

Statens Arbetslöshetskommission instiftades 1914 efter första världskrigets utbrott och startade AK-arbete, en statlig insats för att motverka arbetslöshet. Arbetslösheten som vid krigsslutet 1918 var 4,6 procent hade 1922 ökat till 34 procent. Då insattes nödhjälpsarbete, närmare 35 000 man var detta år sysselsatta med bland annat vägbyggen och skogsarbete. Lönen var ungefär tre fjärdedelar av den normala för grovarbete. Man bodde i baracker, ofta långt från hemorten, och den som vägrade ta ett nödhjälpsarbete blev utan all ersättning. Många vägar och broar blev på detta sätt byggda fram till mitten av 1930-talet, när en ökande produktion kunde ge sysselsättning åt de flesta. Så kallade AK-vägar finns i stora delar av Sverige. AK-vägarna blev den sista generationens vägar som i det närmaste helt byggdes med handkraft.

Minnen av vägbygget på 1930-talet

av Eric Lillienberg

Ganska tidigt talades det om att en ny väg skulle byggas i stället för den ganska smala Stockholmsvägen som i århundraden varit en "kungsväg". Någonstans vid Slätthult skulle den gå i en svag böj mot väster, den skulle sedan komma ut och korsas Anebodavägen och fortsätta till Frejsjön för vidare sträckning mot Lammhult.

Mina första iakttagelser är svaga minnen av främmande karlar som gick i skogen bakom vår ladugård. De hade med sig pinnar och yxor, och jag räknade senare ut att det nog var utstakning av den nya vägen som pågick. Men någon ny väg blev det inte där, men pinnarna stod kvar i skogen i många år.

Efter kanske ett år började det åter dyka upp folk med pinnar, men nu i Västerskog. Här var nog ett bättre läge, för stakningen gjordes mera noggrant. Men hur skulle man kunna bygga en väg där det fanns både sankmark och berg? Ganska snart togs vissa träd bort, men de flesta var kvar. Man vande sig vid att se många främmande människor. Det första året var det mest unga karlar från Norrland som genom den allmänna lågkonjunkturen blivit arbetslösa och som nu skulle ge sig i kast med det småländska berget. En del hyrde in sig hos husägare i bygden, men många fick bo i undermåliga träbaracker. Vintertid var det svårt då eldstaden endast bestod av en plåtkamin.

Tänk att det vi idag kallar väg 30 är en väg byggd med endast handkraft. Verktygen var korp, spade, spett och skyffel. I början baxades all sten för hand, men så småningom fick de även stenhjältar. Transporterna skedde med skottkärra med järnhjul som kördes på utlagda plankor.

Stenkross med sorteringsverk som användes vid vägbygget. Högst upp ses Ture Andersson, Bredhult.

Några dagar efter att arbetet börjat hördes borrslagen från flera håll i skogen. Arbetarna sjöng nästan hela dagarna gamla rallarvisor för att underlätta arbetet med de rytmiska sångerna. Ett lag bestod av sex till åtta man plus lagbasen, och de flesta var från Kiruna.

Efter enträgna böner och många förmaningar fick jag lov att gå till det närmaste laget för att titta - om jag aktade mig. Jag blev väl mottagen och satt och tittade och registrerade. Det var mycket nytt för ett barn, och när det blev rast bjöds jag på smörgås med "medvurstakorv". Jag såg arbetarna såga ner träd och bryta upp stubbar som skulle brännas. De grävde bort jord till ett visst djup, och den blivande vägkroppen fylldes med sten som antingen krossades för hand eller som handborrades och sprängdes. När fast berg påträffades arbetade tre man i varje lag, två slog i takt och en satt och vände borren och sjöng den taktfasta sången. Det var underbart att sitta och lyssna till sången och ljudet av släggorna.

Tänt var det här!

Fram mot kvällen, när alla borrhålen rensats, kom lagbasen. Han hade hand om dynamit, krut, stubintråd och tändhattar som vid större sprängningar hämtades från förrådet vid Frejsjön. Det tog sedan en god stund att packa alla hål med dynamit, stubin och lite jord på toppen, och därefter täckte man med grovt granris och torvor. Ovanpå lade man stockar och sedan var det dags att ropa "tänt var det här". Då gällde att springa långt bort från sprängplatsen och ta skydd bakom stora stenblock eller grova träd. Att det var befogat syntes på alla skadade träd som fanns utmed vägbygget. I en del träd satt små stenflisor länge, länge tills de växte in.

När man hade räknat sprängknallarna ropades "kom igen".

På vissa ställen var det omöjligt att köra massorna med skottkärror, t ex då vägen gick genom bergkammar eller vid stora utfyllningar. Där lade man ut räls på vilken man körde tippvagnar eller stentrallor som bestod av flak och fyra hjul. Genom ett hål i flaket kunde man bromsa med en stake. Någon gång brast staken, och då hade gubbarna bara att hoppa när hela ekipaget gick utför tippen. Det tog sedan både tid och kraft att bärga. Vägbygget gick inte fort, det var en människans kamp mot naturen. Utöver bygget av själva vägkroppen skulle välformade diken grävas efter mall på båda sidorna om vägen. Såväl väg som diken skulle vara väl avvägda, det var lagbasens ansvar. Arbetet kollades regelbundet av arbetsledningen.

Bilden på AK-arbetarna är tagen vid stora schaktet där nya vägen mötte Anebodarakan. Från vänster, såsom Eric Lillienberg minns dem: okänd, Ekman från Kiruna, Joel, Gunnar, Lindqvist (alla från Allmundsryd), Bertil Liljenberg, Palm (från Kronobergs län). Längst bak: okänd samt Meckimää från Kiruna.

När vägkroppen började bli klar för makadamlagret tog man dit stenkrossar, och med dessa krossades många gamla stenmurar, bland annat vid Slätthult och Grevaryd. En och annan brosten åkte också med av bara farten. All makadam och singel måste sedan köras ut på vägbanken, så de bönder som hade tid fick extra arbete liksom några lastbilar från Lammhult. Först skulle all makadam ut, sedan bindmedel och sist singel och grus. Allt packades väl i omgångar med en Svedalavält. En eftermiddag när jag kom från skolan var Bredhultsrakan klar för sista vältningen. Föraren frågade om jag ville köra. Jag kunde bara säga "ja tack" och så körde jag ända till Slätthult, både den dagen och nästa. Men jag hade hellre kört en vägskrapa förstås.

Något som var ovanligt för oss på orten var de rishyddor arbetarlagen byggde för att ha skydd mot dåligt väder vid matrasterna. En del var stora och runda, andra var rektangulära. Ett lag byggde ett litet hus av enbuskar med dörröppning och fönster. Efter några år fick arbetarna små värmeugor med bord och bänkar och med en plåtkamin på vintern.

Det var inte bara människor som slets och ibland skadades i arbetet

Vägarbete i höjd med Sanders.
Från vänster:
Bertil Liljenberg,
Henry Andersson, okänd, Emil Andersson, Kalle "bas" Johansson, okänd.

utan även verktygen. Borr och spett måste vässas, och för att klara detta uppfördes en smedja och ett förråd mellan gamla vägen och Frejsjön. Som smed anställdes Gustav sme´ från Lammhult som ansågs mest kunnig. Han hade även hand om förrådet och lämnade ut verktyg, skaft m m. Dit åkte också lagbasarna för att komplettera förbandslådorna med gasbinda, bomull, vätesuperoxid, jodsprit och kollodium (eter/alkohol/cellulosanitrat). Kollodium bildade en skyddande hinna över sår, men någon provade att hålla det i hett kaffe varvid en hinna bildades ovanpå, men spriten blev kvar i kaffet.

Det fanns många stora berg i Västerskog, och de fick namn efter lagbasen, t ex Petter Blomaberget. Ända tills för några år sedan kunde man se de långa borrhål som borrats vid vägbygget, detta innan Vägverket säkrade kanterna genom att spränga bort berg som kunde skada vid eventuella avåkningar. Då försvann de sista spåren från AK-tiden.

AK-arbetarna gjorde en god insats för vägarna med långa arbetsdagar, tio timmar på sommarhalvåret, på lördagarna arbetade man till klockan 14. Nöjeslivet var inte så storslaget, det bestod mest av kortspel och en och annan fylla. AK-arna hade också sin "lura" på gång, det vill säga svagdricka förstärkt med socker och jäst, och visst framställdes det destillerade drycker på skyddade ställen i skogen.

Och vid danserna var förstås AK-arbetarna omåttligt populära till bondpojknas stora förtret, vilka inte kunde protestera för då blev det stryk. Men AK-gänget gav liv åt den annars lugna och lite trista bygden. Vi har mycket att tacka dem för.

Vägen öppnades i etapper, genom Västerskog var den klar 1937.

Trolgårdsgård på Gustafs vis

av Sune Andersson

Nr 8 i serien Skrifter utgivna av Stiftelsen Gustafs Bjursjö

Trolgårdsgården är jämte stenmuren något av Smålands signum. Men en gårdsgård kan se ut på många sätt. I olika trakter har man "sin" modell, beroende på tradition, råvarutillgång och markernas beskaffenhet. Sune Andersson beskriver här den teknik Gustaf Andersson på Bjursjö använde.

Gustafs far hade lärt sig att "gära med trol" i sitt barndomshem Vinninge. Denna kunskap förde han med sig till Bjursjö och Gustaf som ende son fick lära sig arbetet från grunden. Bland nutida gårdsgårdsspecialister i våra trakter kan nämnas landsantikvarien, Karl Johan Krantz, som bor granne med Bjursjö. Han är en idog gårdsgårdsbyggare. Hembygdsförbundets ordförande, Kjell Gustafsson, tillika kassör i Bjursjö-stiftelsen, leder kurser om hur en smålandsgårdsgård kan se ut. Sven Allan Åberg har med sin skrift "Bygga gårdsgård" (Länsstyrelsen 1997:9) noggrant beskrivit tillvägagångssätt, materialåtgång m.m. Han bor i Hagtorpet, Ormesberga, vid socknens sydgräns. Särskilt Krantz och Åberg har låtit gårdsgårdarna få den praktiska uppgift de ursprungligen haft, nämligen att permanent inhägna vissa typer av marker, som åkrar och beten.

Redan nu vill vi påpeka att den typ av trolgårdsgård som här beskrivs inte gör anspråk på att vara den enda rätta smålandsgårdsgården.

Material

Ursprungligen var allt material till en trolgårdsgård av trä. Sedan 1920-talet hade man börjat övergå till ståltråd i stället för svedda vidjor. En trola skulle vara av gran och trångt vuxen. Växtsättet gjorde den lång, smal och stark. Tre barkränder slogs i samband med avverkningen, vilket medförde att all kvarvarande bark senare lätt föll av i samband med torkningen.

Grövre trol spräcktes med början i storänden, ett arbete som sysselsatte två personer med var sin yxa. Verksamheten kunde ge upphov till animerade diskussioner och tillmälen. Det var nämligen lätt hänt att den som var i lilländen råkade klyva ut för tidigt med påföljd att den ena halvan

Lokala termer

Smålandsgårdsgård: trolgårdsgård från Småland, således inget enhetligt begrepp

Gära: (utt. "jära") uppsättning av trolgårdsgård

Trola: långsgående slankor i gårdsgården, kallades "trol" som materialbegrepp

Axatrola: gårdsgårdens ryggrad (s. 37)

Trås(s): trolor från föregående gårds-gårdsgeneration

Staver, stavrar: stakar parvis nedsatta i jorden

Stöing: stödstake sidställd vid varje par

Vidjor: (utt. "vejer") svedda slanka grendelar av gran, användes före ståltrådens tid

Pattagran: större fristående gran, vars nedre grenar var kraftigt ansvallda vid stammen

blev alltför kort. Klyvningen försvårades av att trolorna ofta var spiralvuxna. Stavrarna skulle vara av ene.

Behov av virke

Virkesåtgången för 100 m nutida gårdsgård har beräknats av Åberg till 160–200 trolor (3–5 m långa), 160 staver (ca 2 m långa) och 80 stöingar. Det gamla måttet var "tre trol per staver". Båda beräkningarna överensstämmer i stort.

Vid nyuppsättning, till exempel i samband med laga skiftet, åtgick således en avsevärd mängd virke. Allt eller i varje fall det allra mesta måste då nyhuggas, eftersom ingen gammal gårdsgård revs och kunde lämna begagnat virke. Detta, tråset, hade väsentlig betydelse i samband med omsättning av gårdsgårdar. Trots att trolor och stavrar stått ute i ur och skur i 25 år eller mer, kunde förvånansvärt mycket återanvändas.

Den del av trolan som legat mot marken var ofta murken och måste visserligen kapas, men resten kunde användas till förtätning av gårdsgården. Om stavrarna kapades ovan "halsen" (gränspartiet mot markytan) och spetsades om kunde många användas som stöingar och en del som make i ett nytt par. Denna återanvändning förutsatte att stavrarna inte hade toppkapats i samband med första uppsättningen.

Gustaf nämnde att aspträ i nödfall kunde användas i stället för gran som trolvirke. Om asptrolan får torka ordentligt före användningen, blir

den nämligen seg, hård och motståndskraftig. Den kan faktiskt även klyvas. Kanske kan axatrolor av gran ersättas med sådana av asp?

Nästan allt granvirke lämpligt till gårdsgårdar är numera av låg kvalitet. Detta beror på de tidiga och omfattande röjningar och gallringar som sker i modernt skogsbruk. På 10–12 år når granen nu en tjocklek för vilken det förr krävdes bortåt 30 års tillväxt. Den ringa årliga tillväxten gav täta årsringar och därmed stammen stor motståndskraft mot röta. Att använda stavar av gran i stället för ene kunde förr kanske godtas, ty då fanns bland annat pattagranarnas nedre grenar att tillgå. Nu måste man i så fall hålla till godo med snabbvuxna unggranar. Detta kan inte rekommenderas, ty redan efter 3–4 år har de ruttnat av strax under markytan.

Byggnadsprincip

"Råvarorna" till Gustafs gårdsgård var således staver och trol men ståltråd i stället för vidjor. Vägledande för hans gårdsgårdskonst var styrka, täthet och livslängd.

De tre råvarorna, nämnda ovan, gav gårdsgården dess styrka. Stavrarna var, som nämnts, uteslutande av en. På grund av den omfattande betesgången även i det vi nu kallar skogsmark fanns det gott om enar. Man beredde dem för staveranvändning genom att kvista stammen ("snedde upp enen") och lät den växa till lämplig storlek. Efter spetsning satte man oftast samman en grövre och en smalare staver i varje par. Makarna i paren skulle växla och stå så tätt som möjligt, så att trolorna inte glappade i mellanrummet (bild sid 37). Avståndet mellan paren var i allmänhet "tre små steg", det vill säga allra högst en famn, 1,8 m på plan mark men oftast 1,20–1,50 m. Som stöing användes antingen klenare nya stavar eller avkortade stavar från den gamla gårdsgården. Stundom, men sällan, användes, som nämnts, grenar från äldre fristående granar. Stöingen placerades oftast på den svaga staverns sida.

Staverns "vässning" (spetsning) måste ske med omsorg. Ju bättre passform i hålet desto stadigare gårdsgård. Avsmalningen skulle vara relativt långsam och spetsen ha en diameter på 3–4 cm. Det viktigaste var att stavern "bottnade", ty annars stod den aldrig stadigt. En relativt bred spets ökade styrkan och livslängden hos stavern.

"Axatrolan" var enligt Gustaf gårdsgårdens viktigaste gärdslä. Den skulle helst nå genom fyra staverpar, alltid ha storänden nedåt, börja i exemplet lite före tredje paret, ligga i stöingsklykan till femte staverparet och sluta en bit efter sjätte staverparet. Nästa axatrola placerades på samma sätt

Bilden är tagen på Bjursjö, där man satt upp flera nya gärdsgårdar, dock ej efter Gustafs modell.

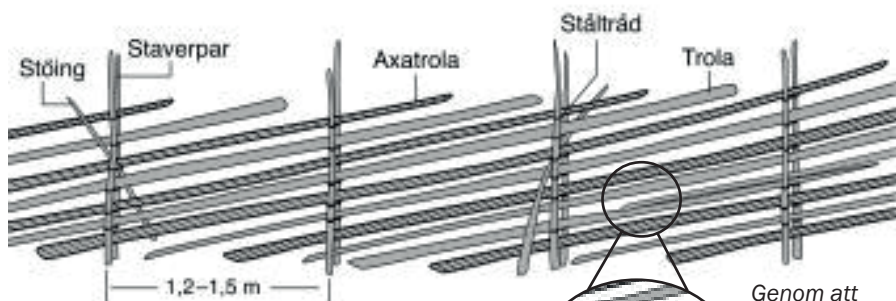
med början nederst före det fjärde staverparet. På så sätt blev axatrolan gärdsgårdens genomgående element, dess ryggrad (skelett).

Gustaf använde aldrig vidjor som jag minns. Hans kommentar om vidjorna var att man måste använda sådana förr, innan ståltråd fanns att tillgå. Att arbeta med "vejer var baskit (smutsigt)", sa Gustaf.

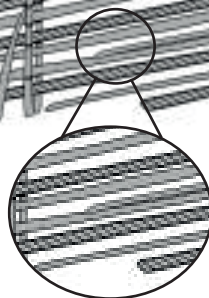
Balansen på gärdsgården måste vara stabil. Detta skulle givetvis ha uppnåtts enklast om alla storändar vänts nedåt, vilket dessutom sannolikt skulle ha ökat livslängden genom minskad röta. Trolans naturliga orientering är ju med grova änden nedåt, påpekade Gustaf. Men alla lilländar vända uppåt skulle medföra en alltför vek överdel och alltför stor skillnad i rummet mellan trolorna nere och uppe i gärdsgården.

Å andra sidan fick gärdsgården inte vara tung (topptung), ty då blev påfrestningen på stavarna onödigt stor och hela stängs-lets livslängd kortare. I princip borde varannan storände vara upp och varannan ner, men naturen är sällan så symmetrisk att teorin stämmer. För att kompensera detta användes trolor av varierande längd samt justerade trolor, "trås", från föregående gärdsgårdsgeneration på platsen. Genom att placera trolor med små storändar uppåt och med större nedåt förstärkte man också balansen. Gustaf använde vanligen två övre trolslut mellan varje stavpar.

Gärdsgårdens täthet var betydelsefull. Nära hus och inägor skulle den nedersta alnen helst vara "lammatät", dvs. så tät att små lamm inte kunde ta sig igenom. Högre upp kunde mellanrummen vara större, ty varken får

eller nötkreatur tränger sig gärna genom en öppning i gärdsgårdens överdel. Ju fler storändar som vändes nedåt, desto tätare blev gärdsgården där (jfr ovan). Sedan de grova trolorna spräckts kunde de kluvna ändarna dessutom ställas på kant mellan stavrarna och därmed bidra något till att öka tätheten, trots att diametern halverats. För övrigt fyllde man på med använt trol till dess att önskvärd täthet nåtts. Om "trås"-trolorna var korta lades de om lott efter varandra.

Genom att lägga trolorna omlott, lillände mot storände, ökade stabiliteten

Vissa tackor, särskilt äldre, letade efter mellanrum i gärdsgården, där de kunde trä igenom huvudet och sno åt sig några grässtrån från andra sidan. För varje gång så skedde på samma ställe blev hålet lite större och snart kunde tackan lägga sig på armbågarna ("framknäna") och krypa över på andra sidan. Snart hade alla fåren hittat hålet och tagit sig ut. Det var därför betydelsefullt att även så få veka toppändar som möjligt fanns längst ned. Många sådana nedtill gjorde det lättare för tackan att tränga sig igenom.

Gärdsgårdens uppgift

Som tidigare nämnts skulle gärdsgården varaktigt avgränsa områden med viss typ av markanvändning. Runt åkrar och ängar skulle den hindra utanför varande djur att komma in till åkerns gröda eller annat som inte fick betas. Runt utmarkerna skulle den hindra tamdjur på någondera sidan av stängslet att ta sig igenom.

Egna djur skulle inte kunna ta sig ut och grannens djur skulle inte kunna ta sig in.

Den stora efterfrågan på gärdsgårdar kom i samband med laga skiftet.

Detta medförde bland annat att varje delägare fick en egen del i den tidigare gemensamma utmarken. Förutom den gemensamma hägnaden runt hela denna utmark krävdes nu att varje bonde gärde kring sin del. Där bönders ägor gränsade mot varandra (så var det oftast) delade man på stängselhållningen. Gärdsgårdar inom fastigheten måste ägaren naturligtvis själv stå för.

Laga skiftet betydde t.ex. för Vinninges del att två km nytt stängsel krävdes mellan de båda gårdarnas utmarker. Om vi endast ser till mängden trol, som åtgick för denna sträcka, var den ungefär 4 000 av 4 meters längd, det vill säga 8 000 löpmeter per fastighet. Eftersom inget träs eller i varje fall bara begränsad mängd fanns att tillgå, utgjordes det mesta av nyhugget virke.

Gustaf var nog med att trolgärdsgård inte skulle uppsättas framför huvudbyggnaden. Där skulle annat "finare" stängsel sättas. Detta höll man i allmänhet nog på vid alla gårdar. Annat var förhållandet vid småstugor som ofta låg insprängda i det odlings- och betningspåverkade landskapet som tillhörde huvudgården.

Praktisk tillämpning

Gärdsgårdens avskiljande uppgift innebar att man måste veta exakt var den skulle uppföras. På plan mark var det oftast bara stenbundenheten som kunde vålla problem, men en backe medförde dessutom att gärdsgården måste gå uppåt på ena sidan och nedåt på den andra. Gustaf påpekade att detta måste beaktas vid uppsättningen, ty belastningen blir olika i de båda fallen. Påfrestningen blir större på den nedåtgående delen. Var terrängen dessutom småknixig och blockrik, som ofta i Bjursjö, fick betydande improvisation tillgripas.

Genomgångar i gärdsgården var nödvändiga dels för djuren, dels för vagntransporter. Stättor med skjutbara trolor användes mest för att stänga till. Skulle bara enstaka människor passera kunde man t.ex. ordna med en hankgrind. Flera andra specialiteter kunde bli aktuella att utföra beroende på gärdsgårdens läge, uppgift och ägarens önskningar. Allt sådant lämnas av utrymmesskäl därhän i denna framställning. Åbergs nämnda skrift "Bygga gärdsgård" rekommenderas för vidare studier.

Litteratur

Åberg, Sven Allan. 1997: Bygga gärdsgård. Länsstyrelsen i Kronobergs län.
Andersson Sune, red 2003: Småstugornas folk i Berg.

Väder och natur 2008

av Erik Andersson

Ett omväxlande år med den mildaste vintern i manna-minne, en torr och varm vår, följd av en bedrövligt regnig sommar. Erik Andersson, väderobservatör vid SMHI:s klimatstation i Hult, sammanfattar.

Januari

En mycket mild och trist vintermånad. Nederbörd alla dagar utom sex, mest i form av regn. Under första veckan ett tunt snötäcke och minusgrader även dagtid, -5 grader som mest. Sjöarna förblev ändå isfria.

Den 19 januari blåste stark vind hela dagen och natten. 20 000 hushåll utan ström, mest i Småland och Västergötland. Här i Berg klarade vi oss lindrigt undan, bara strömbavbrott korta perioder.

Denna vädertyp varade hela månaden ut med hårda vindar nästan varje dag, varvat med regn och snöslask. Dygnet kring den 25–26:e föll 31 mm nederbörd. Endast Norrland hade normalvinter, barmark i resten av landet. Isbrytarna stod stilla det mesta. Skogsmaskinerna hade en svår tid.

Vid månadsslutet var sjöarna ännu isfria. Sammantaget föll 81 mm nederbörd i smält form.

Betande djur i sommarhagen, en vacker och rogivande syn.

Februari

Månaden inleddes med 7 cm snö och blåst i fyra dagar. Därefter ett par veckor med torrare väder, en del sol och vårligt höga maxtemperaturer. Södra Sverige hade den 9 februari 11 plusgrader och här i Hult hade vintergäck och snödroppe trevat sig upp vid en södervägg.

Vid mitten av månaden blev det rejält kallt ett par dagar med 11 minusgrader och tillfrusna vägar. Därefter blev det åter mycket mildt med dagstemperaturer uppåt 6-8 plusgrader. Myggor dansade i solgasset och vildgässen drog mot norr. Enligt SMHI hade Stockholmstrakten fram till dess den mildaste vintern på 250 år!

Det var uppehåll och rent skogsväder. Läser i dagboken för den 21 februari: "Kört ut sista stocklasset, allt nedblåst och baggangripet är avverkat nu." För nästa dag läser jag vidare" Blåsiget under kvällen och på förnatten ökade stormbyarna till 28 sekundmeter. Strömlöst vid 17-tiden, 80 000 utan ström i Götaland. Massor av träd på elledningarna, mest i Jönköpings och Kronobergs län. Tågen stannade och färjor stod stilla. Strömmen kom tillbaka i Berg framåt kvällen den 23:e. Det milda vädret med blåst varade månaden ut. Sammanlagt kom 40 mm regn.

Mars

Månadens första hälft, solsken och höga middagstemperaturer men ibland rätt kalla nätter. Våren kommer så sakta. Stare och lärka drillar, gässen ligger i sjön och koltrasten sjunger om kvällarna. Trädgårdens första blommor sticker upp bland löven.

Långfredagen den 21 mars blåste det upp till snöstorm som varade hela dagen. Hela påskhelgen kallt och vintrigt. Annandagen en decimeter snö. Veckan efter påsk blev det kallare med 10-12 minusgrader. Men det blev också den enda vinterveckan för hela säsongen. Trots en kall avslutning lär denna vinter vara den mildaste sedan 1949. Bara en decimeter snö och tre centimeter is på sjöarna som mest. Sammanlagt 56 mm nederbörd.

April

Månaden inleddes med en vårvarm dag med 13 plusgrader. Första sädesärlan kom och citronfjärilar fladdrade i skogsbrynen. Under den kommande veckan regnigt och svalare. Perioden avslutas med 5 cm snö den 12-13 april. Under resten av månaden var det uppehåll. Den 19:e kom våren med värme och sol på dagarna, men nätterna var kalla med flera minusgrader. Den 29 april var det hela 20 plusgrader. Jorden torkade

Neg.nr 78 Potatisplockning hos soldat Nord Lövhul
Tid Pers. fr.w. Carl Gustav Nord. Rut Nord. Åsne

Skribenten och väderobservatören Erik Andersson mäter upp nederbörden under en minst sagt regnig sommar.

snabbt nu och vårbruket kom igång med harvning, gödsling och sådd. Tranor och gäss, som numera hör till vårfåglarna sedan sånglärkan trängsts undan, gick flitigt på de nysådda fälten. Grönskan spirade snabbt, även vitsipporna var snart på plats. Redan den 26:e en invasion av lövsångare, även svalorna kom tidigt.

Till följd av det torra markskiktet och stark blåst var eldning av majsbrasan inställd vid hembygdsgården. 32 mm regn kom sammantaget.

Maj

Ett mycket välbehövligt regn på 17 mm kom natten till 2 maj. I övrigt var månaden nederbördsfri, förutom 9 mm den 17 och 20 maj. Det blev faktiskt den enda sommarmånad vi fick detta nådens år. Det blev torrt och påfrestande för all växtlighet. Temperaturen låg allmänt mellan 15-20 plusgrader de sista dagarna upp mot 25. Till följd av låg luftfuktighet var nätterna mycket svala, till och med nattfrost ibland.

Vi fick dag efter dag verkligen njuta av det underbara väder som medförde riklig grönska och intensiv blomning av både örter och träd. Fågelsången var också ovanligt rik, även gökar hördes ofta på sina håll.

Trots torkan kom det sammanlagt 27 mm nederbörd.

Juni

Från månadsskiftet fram till den 10 juni fortsatte värmeböljan över södra och mellersta Sverige med temperaturer upp till 28 grader som mest. Det

har inte varit så torrt sedan 1992 sades på radion.

Vallskörden blev tunn på många håll, slåttern begynt redan den 4 juni. Även hö gick fint att bärga, under vissa dagar i stark blåst.

Den 11 juni avblåstes värmeböljan och en helt annan vädertyp inleddes som varade månaden ut. Små regnskurar titt som tätt. Kring midsommar stark blåst och svalt i många dagar. Det blev inga stora regnmängder, men torkan dämpades ändå. Till midsommar var hela första vallskörden inbärgad. Åska hördes vid några tillfällen. 33 mm regn föll.

Juli

De fem första dagarna högtryck med varmt högsommarväder. Den 6 juli började en intensiv regnperiod som varade till den 22:e. Som exempel kom 90 mm regn under åtta dagar. Det kom regn varje dag. Sista veckan ett efterlängtat högtryck med temperaturer upp mot 29 grader.

Ovanligt gott om skogshallon på Gudrunfällorna och även rikligt med körsbär. Sammanlagt kom 126 mm regn.

Augusti

En regnrik månad, bara de sista fyra dagarna uppehåll. Den 4 augusti kom 53 mm regn i samband med stormbyar. 10 000-tals elabonnenter utan ström i Halland och Skåne, både vägar och järnvägar blockerade. Trots det envisa regnandet var temperaturen rätt hög, ofta över 20 plusgrader. Under de sista uppehållsdagarna kom tröskningen igång och halm bärgades. Vildsvinen hade gått rätt illa åt vårsäden på många håll. Jag har satt eltråd kring havrefälten här i Hult. Sammanlagt föll 146 mm regn.

September

Fortsatt ostadigt väder med mycket regnskurar, särskilt de första veckorna, och ganska varmt. Sista halvan av månaden obetydligt regn men ändå grått och mulet. Inga egentliga högtryck med sol som förstärkte höstfärgerna. De ofta förekommande dimmolnen, särskilt om natten, höll nattfrosten borta.

Äppel- och päronskörden var riklig. Som en följd av fuktigt och relativt varmt väder var svamptillgången god. Endast 50 mm nederbörd.

Oktober

En nederbördsrik höstmånad, regnet var jämt fördelat, endast sju dagar utan regn. Den 7 och 8 oktober soligt med hög luft. Stora tranflockar,

långa glesa band av ringduvor samt en del gäss och vråkar sträckte mot söder. Fick också känna av den första nattfrosten så trädgårdens dahlior stod svarta på morgonen. En och annan soldag ibland bidrog till sprakande höstfärger.

De sista dygnen vintriga med blåst och mycket regn, som den 30:e övergick i snö med sliriga vägbanor som följde. Den sedvanliga oktobervintern kom till sist. Markerna mycket sura efter 112 mm regn.

Fruktskörden var ovanligt god i år.

November

De första fem dygnen riktig vinter med lite snö och nattetemperaturer ner till 7 minusgrader. Sedan åter mildt och dimmigt. Den 10 november kom höstens första storm med åska och hagel på vissa håll. Här kom intensiva regn emellanåt, 33 mm på två dygn.

Efter den 17:e kom en köldknäpp som varade nästan månaden ut med temperaturer neråt 7 minusgrader. Det tjälade till på vägarna och sjöarna blev isbelagda. Sammanlagd nederbörd blev 62 mm.

December

Vädret var som fastlåst, disigt med dimma, och mycket solfattigt. Nederbörden fram till jul kom mest som duggregn, ibland som snöslask. Men dagarna kring lucia kom det 14 cm snö, som smälte lika fort. Temperaturen låg kring nollstrecket.

Den 18 december var det en ovanligt stark jordbävning med epicentrum i södra Skåne. 4,7 på Richterskalan. Den starkaste jordbävningen sedan 1904, som kändes även här uppe i Småland. Dock rapporterades inga skador.

Dagen före julafton kom ett högtryck in över södra Sverige. På själva julaftonen kom också ett par centimeter snö. Det blev kallare med minusgrader även på dagen och nattetemperaturen sjönk ner till 10 minusgrader fram emot nyår. Vid själva årsskiftet bjöds på 6–7 cm fina klarisar på sjöarna till glädje för både fiskare och skridskoåkare.

Under december föll 62 mm nederbörd och under hela året kom 627 mm.

Upplevelser en sommardag

av Erik Andersson

I en naturbetraktelse från en vandring en sommardag berättar Erik Andersson om folk från förr och om naturens förändring. Mötet med tjäderfamiljen blev en höjdpunkt.

En söndag midsommaren 2008 upplevde jag en eftermiddag som jag gärna vill nedteckna. Det är sommarens skönaste tid och midsommarens alla blomster prunkar i hagar och ängar. Det hade regnat hela förmiddagen, men vid 14-tiden sken det upp. Det doftade så där underbart som endast ett regn kan åstadkomma. Göken gol i fjärran och piplärka, lövsångare och trastar underhöll med sina sångkrafter, medan solstrålarna reflekterades i de fuktdrypande buskagen.

Jag cyklade skogsvägen upp mot Timmerhultet. Vid vändplatsen vid Espenäs gräns ställde jag cykeln och smög ut på ett stort hygge. Hallonris, björksly och frodigt gräs dominerade hela fällan, ett dukat bord för det vilda.

Plötsligt sträckte en råget upp huvudet över vegetationen, spanade en stund och skuttade sedan sakta mot närmaste skogsdunge. Efter kom två små kid som följde sin moder hack i häl. Vilken idyllisk syn!

Ny vy efter Gudrun

Snart nådde jag kanten av fällan vid Timmerhultet, cirka fem hektar helt skogsfritt efter stormarna Gudrun och Per. Området med bärris och sly var nu en trygg yngelplats för en ny generation av småvilt. En spillkråka kom farande över hygget under klagande rop.

Från en liten kulle spanade jag in området. Allt var lugnt och stilla. Jag gick några steg mot de manshöga stenrosen som dominerar synbilden när gammelskogen blåst ner. Här har nybyggare brutit mark under tidigt 1800-tal, och grunden från stugans stenfot är tydligt bevarad. Men grundstenarna efter ladugården är omöjliga att hitta numera. Den lär ha legat på Djudadals ägor, alltså innanför gränsen till Asa socken. Torpen och backstugorna låg tätt här under 1800-talets slutskede. Några hundra meter österut från min utsiktsplats låg Bergatorpet, och norrut från Hultaklint låg Rosendal. Där bodde Kloke-Gödde med sin familj. Ännu längre österut låg torpet Björnadal med sin väl bevarade jordkällare och varggrop.

Jag tänkte på folket i stugorna här. På Kure och hans son Johan som var korgmakare, och på hustrun Beata som hjälpte bönderna att slakta sina gamla uttjänta hästar. På grisen som vuxit upp bland fåren för att skydda mot vargarna. (Se även Bergs krönika 1986).

Möte med tjäderfamiljen

Efter en god stund gick jag vidare. Plötsligt bullrar en stor tjädertupp iväg från en fristående talltopp, långvingad och grann försvann den snart ur synhåll. Jag fortsatte, men strax lyfter ännu en tjäder från en liten gräsplätt, en vacker brunspräcklig höna. Till min förvåning landar hon bara ett 40-tal meter längre bort på en liten bergknalle. Så brukar inte en ensam skogsfågel bete sig, gräsplätten hon lyfte ifrån måste undersökas.

Det var knäpptyst när jag smög framåt. Plötsligt prasslade det kring fötterna och drillande kycklingpip hördes. Decimeterstora kycklingar lyfte och damp ner ett tiotal meter bort. Sekunderna efter lyfte ytterligare tre till höger om mig och försvann snabbt i riset bara några meter bort. Det blev åter stilla. Jag tog noga sikte på en av dem, men den var omöjlig att upptäcka efter bara några ögonblick. Jag lämnade området för att hönan skulle våga sig tillbaka för att med lockrop samla ihop sina småttingar.

Att en sommar 2008 få möta en hel tjäderfamilj känns nästan ofattbart. Hoppas att kullen snart blev återförenad och att mor och barn fick möta en lugn och skön sommar. Tufffar hade säkert kontakt med den övriga familjen från sin plats i furans topp.

Vilken unik idyll jag fick uppleva!

Att få möta en tjäderfamilj känns numera som en sällsynt upplevelse. Tuppen låter sig ibland fångas på bild, men inte hönan och hennes väl kamouflerade kycklingar.

Noterat i Smålandsposten 1908

i urval av Eric Lillienberg

Måndag 2 mars: I söndags kväll befunnes soldaten Gustaf Magnusson Fast från Vestratorp under Hagstad, Bergs socken, och drängen Axel Magnusson från Växjö fulla och allt för uppsluppna på Järnvägsgatan i Växjö. Det de ej aktade en passerande poliskonstapels varningar att lugna sig, beredde denne att medföra dem till finkan. Men då den glade fosterlandsförsvararen Fast såg sin kamrat i polisens klor glömde han totalt sin egen självbevarelse och sökte med våld fritaga kamraten och överföll konstapeln med flera slag i ansigtet så att svullnader och sår där uppstod. Flera konstaplar besegrade till slut den uppstudsige och afförde honom till arrest. Han kommer nog dyrt att få ångra sin oberättigade manhaftighet.

Onsdag 17 juni: Bergs skytteförening hade i söndags ordnat fest, hvilken var talrikt besökt oaktat regn rådde hela dagen. Festanordningarna var både många och lyckade. Stånd i långa banor, fyrverkeri m m. Fältskjutning var anordnad. Löjtnant Söderquist från Växjö höll föredrag om skyttesaker och Kalle på Skogen roade allmänheten med sina visor och paschaser. Sång förekom samt musik af Mek: Verkstadens musikkår, meddelas oss.

Lördag 18 juli: Djur dödat af åskan: I onsdags slog blixten ner i en beteshage och dödade en kviga tillhörande nämndeman A Nilsson i Bredhult. Syn har verkställts af synekommiten och tillerkändes nämndeman Nilsson 150 kr i skadeersättning för det dödade djuret. Skrifas till Smålandsposten.

Måndag 31 augusti: Dödad af blixten: Sistlidene onsdagen den 19 dennes dödades en gosse, son till hemmansegare Sjögren i Lädja Faxagård. Nämnde gosse hade med en 13-årig flicka gått åt skogen att plocka bär. Mot regnet hade barnen sökt skydd under ett träd hvilket träffades af blixten som ögonblickligen dödade gossen. Flickan blef i det närmaste oskadd utom att hon erhöll mindre brännskador på ett par ställen. Hon befinner sig nu efter omständigheterna väl, skrifas till oss.

Onsdag 30 september: Nattligt drama på sjön – rus – död. Natten till den

26 dennes förekom ute på Bergsjön ett nattligt drama därvid auktion-
smannen Anders Johansson i Lädja Berg s:n satte lifvet till. Vi har om
de närmare detaljerna skaffat oss underrättelse. Under fredagen den 25
dennes hade arbetaren Otto Lindquist från Växjö varit i sällskap med
Johansson och vid 7 tiden på aftonen hade denne tagit Lindquist ombord
i sin båt för att ro honom öfer till Ingelstorpsstranden, derifrån sedan
Lindquist skulle begifa sig till ett ställe där han ämnade taga nattlogi, i
syfte att på lördagsmorgonen med ångbåt från Tolg mot Reppe bege sig
mot hemmet i Växjö.

Emellertid hade Johansson tagit ombord även en del spritvaror och ute
på sjön hade de båda börjat supå och sjunga eller rättare sagt skråla så att man under
flera timmar kunde iaktta deras sjöfest från
land.

Så föll mörkret på, höstdimman svepte
omkring de omtöcknade männen i båten
och egaren till den tröttnade vid årorna.
Lindquist bytte då plats med honom och
Johansson snubblade öfer toften för att
sätta sig å den der placerade sittbrädan. An-
strängningen var dock för stor och då han
satte sig slog han en kullerbytta akteröfer
samt damp i vattnet. Lindquist försökte
nå honom med en åra men Johansson räckte den ej, utan sjönk! Då ljud
från den quarvarande ett förtvivlat rop "Anders har ramlat i sjön" Anders
drunknar! Hjälp!"

Hjälp kom ju men i mörkret och dimman var inget att göra. Först i
måndags hittades liket af en då öfer platsen roende gosse. Den drunknade
fanns på 2 alnars djupt vatten, med bakhufudet uppe i vattenytan.
Han kunde om han varit nykter rest sig upp och vandrat i land. Den
drunknade efterlämnar syster gift med Karl Magnusson i Saxabjörka, Asa.
Själaf var han som då han var nykter en mångbetrodd och duktig karl,
ogift och omkring 60 år gammal.

Det är ju så omodernt i dessa nyhetshetspolitiska dagar, klaga öfer in-
dividernas färder genom rusdryckseländet. Men det må ju vara tillåtet att
tillropa allt vad nykterhetsvänner som nås af våra ord ""Förtrottens icke i
edert räddningsarbete af lastens trälar".

*"Emellertid hade
Johansson tagit ombord
en del spritvaror och
ute på sjön hade de båda
börjat supå och sjunga
eller rättare sagt skråla
så att man under flera
timmar kunda iaktta
deras sjöfest från land."*

Ensam medlem blev hel kår

av Margareta Johansson

Bergs NSF-scouter har varit den kanske mest betydelsefulla ungdomsorganisationen i Berg under många år. Det började med en ensam scout för 60 år sedan och kåren har sedan dess överlevt både uppgång och nedgång. Margareta "Meta" Johansson, ordförande, summerar föreningens historia.

I början på november 2008 var det dags för stort födelsedagskalas. Bergs scoutkår fyllde 60 år. Ett 50-tal gamla och unga scouter hade hörsammat inbjudan.

Kalaset hölls i Bydegården där vi underhölls av juniorscouten Victor Järgren på trumpet. Vidare underhöll Björn Elmgren med ungdomar från tidigare uppsättningar från föreställningarna i Teaterborgen i Strömbergs-hyttan. Senare indelades gästerna i patruller och på scoutmaner genomfördes en uppskattad organisationstävling. En fotoutställning från de 60 åren visades. Även diabilder från tidigare läger och scoutaktiviteter samt bilder från de senaste 10 åren visades digitalt.

Hur har då de 60 åren sett ut?

Tage G. Petersson startade som ensamscout det som sedan skulle bli Bergs IOGT scoutkår. Han var engagerad i nykterhetsrörelsen från mycket unga år. Som 15-åring skrev han till IOGT:s scoutförbundet och frågade om han kunde bli scout på egen hand. Det gick bra. Därefter övertalade han byns skomakare att bli kårledare. Hans äldre bror blev vice kårchef och bygdens scoutkår var därmed bildad.

Tage skriver i ett brev till oss inför jubileét följande:

"Jag är nog Bergs sockens förste scout – ensamscout – utan patrull och kår. Så småningom startades en scoutkår. Året var 1948. Under en av mina ensamvandringar träffade jag på ett skogstorp som stod öde. Det köpte vi för 250 kr. Uthuset fick vi gratis. Jag genomförde själv en insamlingsrunda till stort sett alla hem i Berg och tiggade pengar till scoutstugan. Det var inte alltid lätt."

Ja så började scoutarbetet. Så småningom kom bygdens ungdomar med i arbetet och Bergs IOGT Pojkscoutkår hade bildats. Patrullerna hette Göken, Falken, Ekorren osv. Ett samarbete med Moheda scoutkår etab-

Det traditionella firandet midsommardagen vid scoutstugan.

Bergs byflagga syns på denna samling av scouter från alla hörn.

Juniorpatrullen från Berg NSF och Lammhult SSF.

Ida Stern står uppe på vår halvfärdiga portal i vår Berbbby. Rasmus Haupe syns också.

lerades tidigt. I Moheda var det mest flickor vilket gjorde att det drog från båda håll. Varje år anordnades det kåräger tillsammans. Vartannat år i Berg och vartannat i Moheda. Detta samarbete kring lägren höll på långt in på 1990-talet. Senare utvecklades lägren till distriktsläger.

Ledarbrist blev nystart

Allt scoutarbete flöt på fram till 1980-talet. Då var det ont om ledare, ungdomar och scoutaktiviteterna var sporadiska. Åke Stern som då var ordförande i kåren gjorde en förfrågan till Moheda kåren om några ledare kunde hjälpa till och stötta i Berg. Vid denna tidpunkten hade Anders och Meta Johansson flyttat till Ugglehult och hade sin kårtilhörighet i Växjö och Moheda. Berg skulle ju vara ett närmare alternativ så de lovade att prova.

Åke Stern, Ingegerd Andersson från Mohedakåren samt Meta och Anders Johansson träffades för att försöka hjälpa Bergkåren.

De gick ut till föräldrar och barn i socknen och gjorde en förfrågan om intresset för att starta upp scouting. Gensvaret blev bra så miniorer, juniorer, patrullscouter och seniorer startades i rask takt inom några år. Medlemsantalet ökade stadigt och var på sin topp i slutet av 90-talet och i början på 2000-talet. Då hade kåren kring 100 medlemmar. Många föräldrar har jobbat som ledare i de olika scoutgrupperna. Ingen nämnd och ingen glömd. Ledarutbildning i form av helgkurser har många genomgått. Under årens lopp har många läger upplevts både inom- och utomlands av scouterna och ledarna. Vid båda tillfällena i Rinkaby, då det genomfördes storläger med fler än 20 000 deltagare, deltog scouter från Berg.

Midsommardagen höjdpunkt

Traditionen med midsommarfirande har varit en sammanhållande länk för scoutkåren. Med undantag för något år har midsommarfest anordnats midsommardagen i Scoutstugan sedan 1949. Hembakade kringlor till eftermiddagskaffet har varit givet sedan starten. Femkamp, tipsrunda folkdans, uppträdande och naturligtvis dans runt midsommarstången hör traditionen till.

För tillfället är ledarsituationen allvarlig både i scoutgrupperna och styrelsen. Vi hoppas på att kunna lösa ledarfrågan så att våra ungdomar i Bergs socken även i fortsättningen ska kunna få en meningsfull fritidssysselsättning i sin hembygd. Ser man scoutmetoden i ett vidare perspektiv

Bergs sockenråd 20 år

av Jerker Haglund och Kerstin Haggren

Sockenrådet i Berg har hunnit bli 20 år. Under de åren har föreningen hunnit bli en etablerad länk mellan Bergborna och myndigheterna, men också inom socknen. Något bostadsbygge eller ny affär blev det inte, men väl en Bergvecka.

Bergs socken utgjorde en egen kommun fram till årsskiftet 1951/1952. Då genomfördes den första kommunsammanslagningen, och Berg införlivades med Lammhults kommun. Men utvecklingen mot allt större enheter fortsatte, och vid årsskiftet 1971/1972 kom så nästa steg när Lammhults kommun gick upp i Växjö kommun. Självklart fick detta återverkningar i form av att politikerna i storkommunen tappade den tidigare riktigt nära kontakten, dels med medborgarna, dels rent geografiskt med de olika kommundelarnas problem, behov och förutsättningar. Resultatet lät inte vänta på sig.

I Växjö kommun inrättades så småningom kommunalnämnder i Ingelstad och Lammhult, men utfallet kom att bli rätt mediokert, det hela slutade med att ett kommunalråd skapades i Lammhult 1979.

Tiden gick och allt eftersom växte kraven och behoven att skapa forum för lokala åtgärder och aktiviteter ute i de gamla kyrksocknarna, vilka i många fall kände sig alltmer marginaliserade. Idéerna bakom denna moderna "Dackefejd" lyckades så småningom under 1980-talet leta sig uppåt i det politiska maskineriet, som för husfridens skull tvingades anamma parollen "Hela Sverige ska leva", och en glesbygdsdelegation inrättades.

Sockenrådet bildas

Sockenråd började sedan att växa fram under senare delen av 1980-talet. För Bergs del började det hela med att en grupp entusiaster samlades på våren 1988 för att diskutera förutsättningarna för att bilda ett sockenråd. Man ventilerade hur man på olika sätt kunde aktivera bygden, göra socknen attraktiv för nya invånare och hur man kunde stärka sockengemenskapen. Förslag kom bland annat om en lokalrevy, anordnandet av en Berg-dag, "ploj"-fotboll och mycket mera, aktiviteter som senare också har blivit verklighet. Vid en offentlig stämma i sockenstugan den 28 augusti 1988 bildades så Bergs sockenråd.

För att få lite struktur på sammansättningen av ledamöterna i sockenrådet beslutades att utgå från den gamla principen om roteombud, och som förste ordförande i rådet valdes Lars Göran Pehrson i Ernatorp. Sedan rullade verksamheten igång.

Informationsblad och bussförbindelser

Under de första åren startades informationsbladet Bergbladet. Efter diskussioner med kyrkliga företrädare sattes en vacker informationstavla upp på kyrkbacken. Sockenkartan är tillverkad av Håkan Andersson, bördig från Hult. En rad informationsbroschyrer om sevärdheter i Berg för besökare och nyinflyttade togs också fram.

Det första verksamhetsåret väcktes även tanken om nybyggnation av bostäder i socknen, och rådet engagerade sig i att få till stånd en busslinje från Lammhult via Berg till Åby, framför allt med tanke på socknens skolungdomar, men även tillgänglig för allmänheten. Busslinjen blev verklighet året därpå. För bostadsprojektet gjordes inventering av lämpliga tomter.

I samband med ombyggnaden av korsningen med riksväg 30 i Bredhult ordnades möten med Vägverket och lokalbefolkningen, vilket resulterade i att flera problem kunde lösas och frågetecken rätas ut redan innan vägarbetena påbörjades.

Bergprojektet

Vid sockenstämman den 28 oktober 1990 valdes Anneli Fiskesjö till ny ordförande och nu diskuterades återigen behovet av bostäder. Samtidigt initierade Växjö kommun ett försöksprojekt där Berg utsågs till "frisocken". Projektet presenterades vid sockenstämman den 20 oktober 1991 av kommunekolog Lars Andersson. Detta innebar att en halv miljon kronor avsattes för att utveckla socknen. En del av dessa pengar skulle gå till att avlöna en halvtidsanställd projektledare som skulle fungera som kanal mellan sockenborna och olika myndigheter som kunde bli inblandade. I detta projekt ansågs sockenrådet vara lämpligt som ledningsgrupp.

Vad som inte passade in i denna för tillfället ljusa och hoppfulla bild var något av ett dråpslag för socknen: ryktena började gå att affären i Bredhult skulle läggas ned den 1 december 1991. Här engagerade sig sockenrådet i samarbete och samförstånd med ägarfamiljen, men tyvärr - det sorgliga slutet blev ändå att affären blev nedlagd, den sista av flera som tidigare funnits i socknen.

Thage G Peterson, som var ansvarig för kampanjen Hela Sverige ska leva, gästade sockenstämman i Berg 1989 och drog fullt hus. I förgrunden också sockenrådets dåvarande ordförande Lars-Göran Pehrsson och sekreterare Jerker Haglund, alla sjungandes Bergsången.

Som en del av Bergprojektet försökte en grupp med stöd av sockenrådet starta en ny affär på granntomten. Men den blev aldrig verklighet.

Samma öde fick planerna på lägenheter. Inom Bergprojektet lades ett stort arbete ned för att göra det möjligt att bygga lägenheter centralt i Berg för att underlätta för gamla och unga att bo kvar i bygden.

En tomt var utsedd, Vidingehem var intresserade av att bygga. Men lågkonjunkturen slog till 1991 och projektet fick läggas på is. Kommunen, som lagt pengar på Bergprojektet, ville inte gå i borgen för bygget.

Projekttiden gick mot sitt slut och Gunilla Skogström, som varit anställd på halvtid, avslutade sitt arbete.

Ny dansbana

1993 var Lars-Göran Pehrsson tillbaka på ordförandeposten. Efter att ha jobbat i motvind med två stora projekt, affären och bostäder, inriktade sig nu sockenrådet på lite mindre projekt som man själv kunde styra över. En del av projektpengarna användes till att bygga dansbanan vid Bergs bygdegård och förbättra informationen vid Hultaklint.

För att öka möjligheterna att träffas även vintertid höll sockenrådet den första pubkvällen i oktober 1994. Det blev en succé. Liknande pubaftnar ordnades under flera år och var mycket uppskattade.

"Bergs sockenråd skall vara ett forum där alla med intresse för Bergs socken skall kunna framföra sina önskemål, idéer och problem. Sockenrådet är obundet till politiska partier och neutralt till religiösa samfund och nykterhets-organisationer. Sockenrådet skall, genom att påverka politiker, myndigheter och berörda organ, sträva efter och arbeta för en samhällsutveckling som gagnar vår bygd och dess invånare."

Citat ur § 1 i stadgar för Bergs sockenråd

Bergveckan föds

Vid sockenrådsmöte den 25 september 1995 diskuterades för första gången möjligheter att göra en sommarsatsning, en Berg-helg eller liknande. Kanske genom att samordna olika aktiviteter bland föreningarna i samband med Lädjautställningen. Sockenrådet bjöd in bygdens föreningar till möte i november samma år och resten är historia.

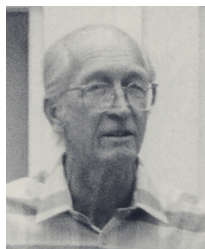
Bergveckan som startade sommaren 1996 har blivit en stor succé, både för sammanhållningen i bygden och för att locka besökare. De första åren hölls många möten för att nå fram till ett gemensamt program. Men nu har Bergveckan funnits sin form och arbetet ligger främst på dem som ansvarar för de olika programpunkterna.

Det är fortfarande sockenrådet som är sammanhållande länk för programmet och marknadsföringen. Sockenrådet ansvarar också för programmet "sin" dag, den sista lördagen.

Sammanhållning i bygden

Bergveckan är ett tydligt exempel på hur sockenrådets verksamhet förändrats genom åren. Sockenrådet är fortfarande den instans som för Bergbornas talan gentemot kommun, Vägverk och andra myndigheter. Rådet deltar på olika forum som för landsbygdsutveckling och är bygdens röst i olika avseenden. Sockenrådet har parallellt ordnat en rad aktiviteter för att öka trivseln och sammanhållningen i bygden, allt från matlagningsjakt- och danskurser, till fester, växtbytarträffar och vinprovning. Men sockenrådet har månat om att aldrig konkurrera med det föreningsliv som sedan länge funnits i bygden, utan istället verka som stöd och komplement.

Sedan 2000 är Lars-Erik Persson, Lädja, ordförande i sockenrådet.

*“Vår tysta minut minns en mänska med tåga
En envis men omtänksam morfar och far
En skåning med Amnestys brinnade låga,
En mångkunnig medlem, vars verk lever kvar.”*

Ur en minnesvers av Inga-Gun Andersson
framförd vid Börje Schleckers begravning i hembygdsgården.

Börje Schlecker till minne

av Kerstin Haggren

2008 hann knappt ta sin början förrän budet kom att Börje Schlecker, Fiskaregården i Berg, avlidit nästan 90 år gammal. Han var under många år aktiv i Bergs hembygdsföreningen. Han fick strax efter inflyttningen i Fiskaregården 1985 axla ordförandeposten, som då var vakant. Efter ett par år som ordförande blev han kassör och därefter revisor. Men han var en av hembygdsföreningens trotjänare långt efter sin styrelsetid, framför allt bistod han Märta som stugvärd och blev något av hembygdsgårdens vaktmästare.

Börje Schlecker var skåning, stinsson från Teckomatorp. Så småningom blev han besiktningsingenjör på Ångpanneföreningen och kom till Växjö. 1955 flyttade Märta in i grannlägenheten och snart blev det förlovnig. Börje fick förflyttning till Karlshamn och där fick en ungkarl ingen lägenhet. Så det blev bröllop och de nygifta flyttade båda till Blekinge.

Tillbaka i Växjö var Börje tillsammans med Märta under många år engagerade i Amnesty. Det var bara de sista åren som de uteblev från Amnestys försäljningsstånd vid julsmyllningen.

Banden till Märtas hembygd i Berg har varit starka. Börje byggde själv sommarstugan strax bakom Märtas föräldrahem på 1960-talet. Så småningom flyttade de in i Fiskaregården permanent. Eftersom de bodde så nära blev det naturligt att Börje stod för tillsynen av hembygdsgården, speciellt under de årstider då det inte var så mycket verksamhet. Under åren guidade han tusentals besökare på hembygdsgården. Han hade också hand om de äldre krönikorna och gjorde bland annat ett årligt register över krönikans artiklar. Ordning och reda, och inte så mycket kafferepsprat, det var Börje Schleckers signum och det är så vi minns honom.

Lena Hoel Aldén och Staffan Scheja inför en fullsatt kyrka vid flygelns invigning.

En ny flygel till Bergs kyrka

av Heidi Sydmark

Under Bergveckan invigdes Bergs kyrkas nya flygel av världspianisten Staffan Scheja inför en fullsatt kyrka. Komminister Heidi Sydmark berättar bakgrunden.

Söndagen 6 juli 2008 invigdes Bergs kyrkas nya flygel vid Bergveckans avslutande konsert *Ad Lib 6*. Den internationellt kände konsertpianisten Staffan Scheja invigde den flygel som genom en donation kommit till Bergs kyrka till del. Vid konserten medverkade, liksom tidigare år, sopranen Lena Hoel Aldén och cellisten Anders Aldén.

Redan vid Bergveckans konsert år 2003 beslutade Bergs kyrkoråd att ta upp en församlingskollekt som skulle tillfalla den framtida musikverksamheten i Bergs kyrka. Vid samtliga konserter i Bergveckan har kollekt upptagits till detta ändamål.

År 2007 beslutade kyrkorådet att en särskild insamling till ett framtida

flygelinköp skulle ske. Konsertpubliken erbjöds att "köpa en eller flera tangenter" i en framtida flygel. Vid detta tillfälle skänkte en anonym givare från Berg 50 000 kr till ett flygelinköp.

I mars 2007 åkte komminister Heidi Sydmark och musikerna Lena och Anders Aldén till Karlshamn för att titta på den flygel från år 1920 som renoverats invändigt av Torbjörn Ericsson. För priset 63 000 kr erbjuds vi: en renoverad svensk flygel Östlind & Almqvist från 1920, ny flygelpall, flygelskydd i textil, nya hjul, frakt och inbärning i kyrkan, stämning på plats och ytterligare en stämning.

Bara några dagar senare, 11 mars 2007 beslutade Bergs kyrkoråd att köpa in nämnda flygel. 54 983 kronor fanns då på församlingskollektkontot för flygelinköp. Resterande belopp beslutade kyrkorådet att lyfta från Bergs kyrkas gåvomedelsfond.

Bergs församling vill uttrycka sin tacksamhet till donator och övriga generösa givare. Vi hoppas att det förnämliga instrumentet skall komma till stor glädje i framtida gudstjänster och konserter.

Hänt i Berg 2008

Ett sammandrag av vad som hänt i Berg under året, i stort och smått.

Januari

10 januari: Luftgevärsskyttet startar igen under ledning av Lars-Göran Pehrsson.

13 januari: Julgransdansen kunde genomföras, utan hinder av januari-stormar. 100-talet personer samlades på kyrkbacken. Mats Ericsson och Björn Stern ledde dansen, scouterna serverade korv.

Bygdens stolthet Lädja Bambis fick en bra start på nya året när de i korphockeyn besegrade Emanuelssons och i nästa match segrade över Isprinsessorna.

Februari-

12 februari: Politikerna kom till Berg för att hålla information och frågestund, inom ramen för Berg Direkt. God uppslutning i bygdegården.

Julgransdansen med Mats Ericson vid dragspelet. Alex Stern hade tagit med sin saxofon. Tomtebesök blev det förstås också.

19 februari: Inledande möte om Bergveckan. Den viktigaste frågan löst: Helena Carlsson driver fiket i sommar. Det blir också nya programinslag i Bråt och Lövhult.

I omgivande socknar har det varit möten om ByNets bredbandslösning i samarbete med kommunala Wexnet. Konceptet bygger på att folk går samman i ekonomiska föreningar och gräver själva. Sockenrådet beslutade att ligga lite lågt och se hur projekten lyckas på andra håll först.

Mars

13 mars: Lädja Bambis avslutar säsongen med att bli trea i sin serie.

15 mars: Lutherhjälpsdag i Bergs församling. Arne Hansén berättade om barnhemsbarn i Litauen. Insamlingen gav 7 928 kronor till projektet "Rent vatten åt alla på jorden"

24 mars: Annandag påsk höll Bergs församling påskvandring från Bergs gamla kyrka till den nuvarande kyrkan, där familjemässa hölls. Påskvandringen har blivit en tradition på senare år.

April

31 april: Traditionellt valborgsfirande i hembygdsgården, med Karin Petersson Franzén som vårtalare.

Maj

7 maj: Säsongens första fotbollsträning på "jumbo träsk", dvs fotbollsplanen i Berg.

Festklänningar för tre generationer Gate. Mormor ??, mamma Anna och närmast Hedvigs skapelse.

Bråt City, smedjan i Lövhult och en introduktion i träsnidandets konst i Lädja skola var några av de nya inslagen på Bergveckan. Veckan bjöd på "lagom" utställningsväder och god tillströmning av besökare.

Hedvig och Simon Gate, samt Emma Krantz i samspråk med Lars-Göran Pehrsson i Bråt city.

Lena Johansson gräddade görån medan Allan Bergström smide i smedjan i Lövhult.

Carina Härlin prövar på träslöjd vid Lädja skola. I mitten från glasutställningen på Hinse-kind. Till höger ett prov på Åsa Ingårdas intarsior, som visades i sockenstugan.

Juni

10 juni: Fotbolls-EM drar igång och Sveriges matcher mot Grekland, Spanien och Ryssland visas på storbild i Bergs bygdegård. Vid matchen mot Spanien den 14 juni hölls fotbollspub.

28 juni: Bergveckan drar igång med fint väder och nytt fantastiskt deltagarrekord i mopedrallyt, 150 ekipage. Nytt inslag för året bland annat Bråt city, med hantverk, foto och "fin-kaffe".

Bergs kyrkby var helt igenkorkad när rekordmånga 150 startande skulle ge sig iväg på mopedrallyt.

Personliga hönor i Lädja skola, samt 50-talsutställning i Gamla affären är några exempel från Bergveckan.

Håkan Palm och Lennart Zadig pustar ut en stund under Bergveckan. De har deltagit i arrangemanget i många år.

Årets elegantaste deltagare i mopedrallyt: Thomas, Ida och Oscar Stern, Bredhult.

Landets bästa bilmek

Richard Henrysson från Bredhult utnämndes i juni till landets bästa bilmekaniker bland avgångsstudenterna 2008. Richard gick fordonsprogrammets personbilsgren på Kungsmadskolan. "Du är ett bilproffs" sa prisutdelaren till Richard när han mottog utmärkelsen.

Över 2 200 elever skrev Motorbranschens yrkesnämnds och Lackernas yrkesnämnds slutprov. De tävlade i sex olika fordonsgrenar. Richard Henrysson slog ut över 1 500 elever som tävlade i personbilmekanikerklassen. Han hade dessutom bästa poäng, alla kategorier.

Juli

6 juli: Pampig avslutning på Bergveckan när Staffan Scheja invigde Bergs kyrkas nya flygel inför en fullsatt kyrka.

12 juli: Kyrkogårdsvandring i Berg med Bengt Ivar Petersson som ledsagare.

18 juli: Slåttergille i hembygdsgårdens trädgård.

25 juli: Årsmöte i Bergs Sydöstra VVO på Hösatorpet.

Augusti

10 augusti: Hembygdsföreningen bjuder nyinflyttade speciellt till söndagsaktivitet med våfflor och underhållning..

24 augusti: Bergmästerskapen i fotboll.Lädja avgick med segern.

Oktober

5 oktober: Kura skymning avslutar hembygdsföreningens säsong.

11 oktober: Premiär för Bergrevyn. Förra årets test på Bergveckan gav mersmak. I år hölls tre föreställningar, den sista med mat och dans i samarbete med sockenrådet.

19 oktober: Torsten och Maria Magnussons stiftelses första stipendiater mottog sina stipendium vid en stämningsfull ceremoni i Bergs kyrka.

Bergrevyn återuppstod. Medverkande: Hedvig Gate, Björn Franzén, Gunnar Olofsson, Lisa..., Inga-Gun Andersson, Karin Petersson Franzén och Carina Härlin. Skymda på bilden är Kurt Andersson, Lars-Göran Pehrsson och Peter Örnberg

November

7 november: Jordbruksminister Eskil Erlandsson gästade sockenstämman i Berg. Ovanligt högt deltagande, drygt 60 personer och många frågor ställdes till ministern

8 november: Stort 60-årsjubileum för Bergs NSF-scouters med 60-talet deltagare, både dåtidens och nutidens scouter.

29 november: Röda korsets adventsfest med traditionsenligt luciatåg och auktion på skänkta varor.

Lars-Göran Pehrsson och Peter Örnberg som fina damer serverade av Hedvig Gate på Bergrevyn.

December

7 december: Julstuga i sockenstugan med bland annat hantverksförsäljning.

Ny stiftelse delade ut stipendier

av Heidi Sydmark

Inge Magnusson har genom en gåva till Bergs kyrkoråd gjort det möjligt att bilda Torsten och Maria Magnussons stiftelse. Avkastningen går till studiestipendier och stöd åt diakonal verksamhet.

Tisdagen den 22 maj 2007 tar Bergs kyrkoråd emot 5 miljoner kronor från Inge Magnusson, och Torsten och Maria Magnussons stiftelse bildas. Aneboda kyrkoråd avböjde gåvan och erbjudandet gick då vidare till Bergs kyrkoråd, som med glädje och tacksamhet tog emot den.

Styrelsen väljs på tre år och har sitt säte i Berg. Till ordförande valdes Anna Håkansson, Asa och till vice ordförande Heidi Sydmark, Berg. Övriga ledamöter är Karl Johan Krantz, Bråth, Lars Göran Hedstig, Lädja och Inger Spjut, Aneboda.

Fond i föräldrarnas namn

Inge Magnusson, Stockholm, är son till Torsten och Maria Magnusson. Inges far föddes i Ugglehults prästgård och denne ägnade hela sitt liv åt Svenska kyrkan. Han pensionerades som kyrkoherde på Dalarö, men var och förblev smålänning och Anebodabo i sitt hjärta livet ut. Torsten Magnusson och hans hustru Maria ligger begravda på Aneboda kyrkogård.

Efter det att Inge sålt sitt företag blev det möjligt för honom att förverkliga en gammal idé att göra något till minne av sina föräldrar.

Torsten och Maria Magnussons stiftelse har som ändamål dels att

Inge Magnusson undertecknar gåvohandlingarna med brodern Christer Magnusson (till vänster) och kyrkorådets ordförande Linnéa Ivarsson som vittne. I bakgrunden syns, Stephanie Tiedt och Filip Karlsson.

ekonomiskt stödja eftergymnasial utbildning för ungdomar och dels ge diakonalt ekonomiskt bidrag till behövande i församlingarna i Aneboda, Asa och Berg.

Årligen skall 100 000 kronor utdelas till eftergymnasial utbildning. Stipendium kan sökas av den som är under 30 år, medlem i Svenska kyrkan och som är eller före studierna har varit folkbokförd i Aneboda, Asa eller Bergs församlingar.

50 000 kronor kan utdelas till diakonala ändamål till den som vistas inom Aneboda, Asa eller Bergs församlingar och är i behov av diakonalt ekonomiskt stöd

Söndagen den 19 oktober 2008 utdelades de första stipendierna under högtidliga former i Bergs kyrka. Stipendiaterna var Lina Åström, Lädja, Eskil Varenius, Ernatorp, Louise Henrysson, Bredhult, Erik Liljengren, Mössjöås och Hilda Palm, Lädja. Efter gudstjänsten inbjöds till en festmåltid i Bergs sockenstuga.

Mer information om stiftelsen finns på www.tomstiftelse.se

Åsa och Inge Magnusson tillsammans med årets stipendiater: Eskil Varenius, Ernatorp, som studerar arabiska samt partikelfysik på Chalmers i Göteborg, Lina Åström, Lädja, som teknisk-journalistiska utbildning i radioproduktion på Piteå tekniska universitet, Erik Liljengren, Mössjöås, som studerar industriell ekonomi, främst träförädling i Ryssland, Hilda Palm, Lädja, som läser ekologi på högskolan i Skövde, Louise Henrysson, Bredhult, som studerar maskinteknik och design på Jönköpings tekniska högskola.

Fastighetsaffärer 2008

Lädja 3:10. Säljare: Renate Rieck. Köpare: Helena Kumlin och Per Henrik Tryggesson. Pris 1 075 000 kronor.

Bergs-Söreskog 3:1. Säljare: Anders Aldén (1/2). Köpare: Lena Hoel Aldén (1/2). Bod

Bredhult 1:5. Säljare: Lars Franzén och Karin Petersson Franzén. Köpare: Lars Franzén. Bod.

Bredhult 1:7. Säljare: Lars Franzén och Karin Petersson Franzén. Köpare: Lars Franzén. Bod.

Bredhult 1:5. Säljare: Alf Wostler och Tore Petersson. Köpare: Veimar Samuelsson. Pris 3 985 000 kronor.

Bergs-Björka 1:12. Säljare: Eva och Inga-lill Gustavsson. Köpare: Gert Ove Hansson och Magnus Arne Patrik Hansson. Pris 1 225 000 kronor.

Bengtsgården 1:3. Säljare: Leif Ljungdahl, Gerner Hansen, Leo och Lis Bresson. Köpare: Morten Tröst och Maria Jordanis. Pris 1 755 000 kronor

Bergs-Björka 1:7. Säljare: Göte Nilsson. Köpare: Monica och Ulrik Tengius. Pris 225 000 kronor.

Bergs-Sandvik 4:2. Säljare Yngve Karlsson. Köpare: Helena Rudenius (1/2). Gåva.

Berg 3:13. Säljare: Jonas Björklund. Köpare Anna Johansson (1/2). Gåva.

Bergs-Björka 2:18. Säljare: Göran Karlsson. Köpare: Ramona Ernst och Torsten Stiefel. Pris 775 000 kronor.

Geboda: 1:5. Säljare: Magnus, Katarina, Laila och Willy Ossén. Köpare: Sven Berglund. Pris 2 500 000 kronor.

Rösås 1:4. Säljare Ulf Gate (1/2). Köpare: Astrid, Anna, Anders och Aino Gate (1/8 vardera). Gåva.

Vråen 1:6. Säljare: Mai-Brith Karlsson. Köpare. Yvonne Fransson Jeppsson och Roland Jeppsson. Pris 175 000 kronor.

Berg 4:4. Säljare: Aneboda kyrkliga samfällighet. Köpare: Charlotta Hansson och Mark Hamilton. Pris 1 500 000 kronor.

Bergs-Hagstad 1:4. Säljare: Peter Ericson. Köpare: Therése Helmersson och Peter Jakobsson. Pris 1 500 000 kronor. .

Källa: Lantmäteriet, Gävle, samt Lantmäteriets inskrivningskontor, Eksjö.

Personnotiser 2008

Födda:

Anja Tora Linnea Asp, dotter till Jessica och Marcus Asp, Björka Södergård, född den 20 juni.

Liv Jonasdatter, dotter till Jonas Björklund och Anna Johansson, Berg Söreskog Björkäng, född den 24 juli.

Konfirmerade

Jennifer Ivarsson, Lövhult Östregård konfirmerades i Bergs kyrka. Hanna-Marie Janz, Holma Nyborg och Sara Persson, Hjulatorp, har konfirmerats på annan ort.

Vigda

Marie Svensson och Carl-Johan Johansson, Lövhult, vigdes den 30 augusti i Lädja Missionshus.

Birgitta Petersson och Lennart Sand, Ernatorp, vigdes den 25 maj på gamla kyrkogården i Berg.

Anna Ulfsdatter Gate och Jonas Svensson vigdes den 15 mars i Lammhults kyrka.

Döda

8 januari: Börje Schlecker, Berg, född den 25 maj 1918.

11 april: Rune Liljengren, Bergs Björka, född den 13 november 1920.

15 december: Alice Liljengren, Bergs Björka, född den 28 november 1923.

Följande personer från andra församlingar har gravsatts i Berg:

Ingrid Eklundh, Lammhult, född den 16 maj 1931, död den 15 maj 2008.

Kerstin Johansson, Växjö, tidigare bosatt i Ramsås, född den 22 mars 1923, död den 16 november 2008.

Sture Andersson, Växjö, tidigare Berg, född den 26 februari 1932, död den 11 december 2008.

Källa: Aneboda pastorat och Växjö kommun

Befolkningssiffror:

Invånarantalet i Berg var vid årets slut 499, varav 256 män och 243 kvinnor. Det innebär en befolkningsökning på tio personer sedan förra året. Äldst i församlingen var Roland Johansson, Berg, född den 15 september 1915. Äldsta kvinnliga församlingsbo var Inga-Britta Pehrsson, Sörskog, född den 30 mars 1917.

Unga Vedela Hollström sjöng vid konsert i Bergs kyrka den 5 juli. Den väntande barnkören från Berg deltog också.

Styrelse för Bergs hembygdsförening 2009

Ordförande: Bengt Göransson, Lädja, sekreterare: Torsten Persson, Lädja, kassör: Lena Johansson, Lövhult. Ledamöter: Erik Andersson, Hult, Ingrid Johansson, ???, Sara Karlsson, Lädja, Eva Karlsson, Berg, samt Lars Nyvall, Fagerås. Suppleanter: Iréne Eng, Ernatorp, Inga-Gun Andersson, Torshult och Märta Schlecker, Berg.

Innehåll

Verksamhetsberättelse 2008	1
Historien om Torparstan / Min skolväg till Matkull skola Kerstin Haggren, Eric Lillienberg	6
Det äldre vägnätet i Berg Sune Andersson	15
Vägen över Röde mosse Bengt Jonasson	20
Väg 30 ett arbetslöshetsprojekt Jerker Haglund, Sune Andersson, Eric Lillienberg	26
Trolgårdsgårdar på Gusafs vis Sune Andersson	33
Väder och natur 2008 Erik Andersson	39
Naturbetraktelse Erik Andersson	44
Noterat i Smp för 100 år sedan Sune Andersson	46
Ensam medlem blev hel kår Margareta Andersson	48
Bergs sockenråd 20 år Jerker Haglund, Kerstin Haggren	51
Börje Schlecker till minne Kerstin Haggren	55
Ny flygel till Bergs kyrka Heidi Sydmark	54
Hänt i Berg 2008	55
Ny stiftelse delade ut stipendier Heidi Sydmark	64
Fastighetsaffärer 2007 Lantmäteriverket m fl.	66
Personnotiser	67

Pris: 75 kr

Krönikan ges ut av Bergs hem-
bygdsförening och tillhandahålles
genom:
Märta Schlecker
Fiskaregården, Berg
360 30 Lammhult
tel: 0472-720 93

ISSN 0281-912

Alla årgångar av krönikan från 1944
och framåt finns att köpa.
De tre senaste till åsatt pris och
tidigare årgångar för 20 kr.

Föreningens bankgironummer är
394-8247